

XXV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

6. заседание

Срѣда, 6 мартъ 1940 г.

(Открито въ 16 ч. 15 м.)

Председателствувалъ подпредседателъ Никола Захариевъ.

Секретари: Александър Загоровъ и Ангелъ Доланчиевъ.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е :

	Стр.		Стр.
Съобщения:		дове презъ времето отъ 1 февруарий до 30 априлъ на следната следъ производствената година (Приемане)	63
Отпуски	61	Говорили:	
Питания	61	Жико Струнджевъ	64
Законопроекти	61	Дичо Тодоровъ	65
Предложения	61, 62	М-ръ Добри Божиловъ	65
Отговоръ отъ министра на търговията, промишлеността и труда на питането на народния представител Г. Шишковъ относно злоупотуката въ мини „Перникъ“ на 2 мартъ н. г.	62	б) за одобрение на наредбитъ-закопи, решенията и постановленията, издадени възъ основа на чл. 47 отъ конституцията, за времето отъ 25 октомврий 1939 г. до 23 февруарий 1940 г. (Приемане)	66
Говорили:		Говорили:	
Г. Шишковъ	62	М-ръ Висилъ Митаковъ	67
М-ръ д-ръ С. Загоровъ	62	Никола Мушановъ	67, 74
По дневния редъ:		Петко Стайновъ	68
1. Законопроектъ за отпускане заемъ въ размѣръ на 75.000.000 л. отъ Пошенската спестовна каса на Главната дирекция на строежитъ (Първо и второ четене)	80, 81	Сотиръ Яневъ	71
2. Предложения:		Лазаръ Поповъ	75
а) за одобрение XVIII постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 21 февруарий 1940 г., протоколъ № 28, относно разрешаването да се изваряватъ на ракия кашни отъ лѣтни плодове, зимни сливи и другъ прѣсни пло-		Ангелъ Държански	76
		Петъръ Савовъ	77
		М-ръ Добри Божиловъ	78
		Дневенъ редъ за следващото заседание	81

Председателствувашъ Никола Захариевъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отсѣствуватъ народнитъ представители: Атанасъ Каишевъ, Велизаръ Багаровъ, Димитъръ Киревъ, Димитъръ Марчевъ, Дѣлчо Тодоровъ, Еню Клянтевъ, Кирилъ Минковъ, Коста Божиловъ, Никола Градевъ, д-ръ Петъръ Шишковъ, Петъръ Думановъ, Спасъ Ганевъ, Стефанъ Радионовъ и Филипъ Рафайловъ)

Председателството е разрешило отпущъ на следнитъ народни представители:

на г-нъ Киро Арnaudовъ — два дена, смѣтано отъ 7 т. м.;
на г-нъ Никола Градевъ — два дена, за 5 и 6 т. м.;
на г-нъ Спасъ Ганевъ — три дни, за 5, 6 и 7 т. м.;
на г-нъ Еню Клянтевъ — три дни, за 6, 7, и 8 т. м.;
на г-нъ Петъръ Думановъ, 4 дни, за 5, 6, 7 и 8 т. м.;
на г-нъ Дѣлчо Тодоровъ — 4 дни, за 5, 6, 7 и 8 т. м.;
на г-нъ Коста Божиловъ — 10 дни по болестъ, считанъ отъ 5 т. м.

Постѣпили сѣ следнитъ питання:

Отъ горноорѣховския народенъ представител г-нъ Дончо Узуновъ до г-нъ министра на търговията, промишлеността и труда относно мѣрките за обезпечаване вземанията на износителитъ.

Това питане ще се предаде на г-нъ министра, за да го проучи и отговори.

Отъ перникския народенъ представител г-нъ Георги Шишковъ до г-нъ министра на търговията, промишлеността и труда относно злоупотуката въ мини „Перникъ“ на 2 мартъ т. г.

На това питане г-нъ министърътъ е готовъ да отговори. Следъ прочитането на още нѣколко съобщения, ще дамъ думата на г-нъ Шишковъ, за да прочете питането си и да му отговори г-нъ министърътъ.

Отъ кубратскитъ народни представители г-нъ Ангелъ Стояновъ и Иванъ п. Константиновъ до г-на министра на общественитъ сгради, лѣжницата и благоустройството относно напояването на безводния Дели-Орманъ.

Това питане ще се изпрати на г-на министра на благоустройството, за да го проучи и отговори.

Отъ трънския народенъ представител г-нъ Никола Ив. Василевъ до г-нъ министъръ-председателя относно изхранването на планинското крайгранично население.

Това питане ще се изпрати на г-нъ министъръ-председателя, за да го проучи и отговори.

Постѣпили сѣ въ бюрото на Събранието следнитъ законопроекти и предложения:

Отъ Министерството на финанситъ — законопроектъ за връщане 219.390 л. данѣци на общарската производителна кооперация „Съединение“ въ гр. София.

Отъ същото министерство — предложение за опрощаване на сумата 6.613.668 л., дължима отъ глоби, дикхи и неиздѣлжения на държавното съкровище, общинитъ, фондоветъ и пр. по изпълнителни актове отъ несъстоятелни и несѣществувачи длѣжници.

Отъ същото министерство — предложение за одобрение V-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 29 декемврий 1939 г., протоколъ № 230, относно освобождаването отъ бандеролъ, монополно право на цигарената хартия, мурурие и общински налогъ на около 5.000 кгр. стари папириси, изнесени отъ бившата тютюнева

фабрика „Асенова крепост“ в гр. Асеновград и раздадени на войници.

Отъ същото министерство — предложение за продължаване сроковете на нѣкои вносни митнишки декларации и за освобождаване нѣкои стоки отъ вносно и износно мито и други данѣци и такси и пр.

Отъ същото министерство — предложение за одобрение на нѣкои царски укази отъ 1939 и 1940 г. и на I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 22 септември 1939 г., протоколъ № 147.

Отъ същото министерство — предложение за освобождаване отъ вносно мито и други данѣци и такси разни предмети и стоки, пропуснати на кредитъ на частни лица и дружества и други презъ 1932, 1933 и 1934 г., както и за одобрение на нѣкои постановления и царски укази отъ 1938 и 1939 години.

Отъ същото министерство — предложение за продължаване сроковете по чл. 112 отъ закона за митниците за новоизнасянето отъ пощенската администрация служебно на изостаналитѣ въ митницитѣ следъ тоя срокъ пощенски колетѣ, произходящи отъ извъневропейски страни, като Америка, Австралия и др., до нормализирането на международното положение и възстановяването на съобщенията съ тия страни, както и освобождаването на сѣщитѣ колетѣ отъ следуемия се магазинажъ за всичкото време на престояването имъ въ магазинитѣ на митницитѣ.

Отъ Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията — предложение за одобрение спогодбата за плащанията между българското правителство и кралското румѣнско правителство, подписана на I мартъ 1940 г. въ София.

Отъ същото министерство — предложение за одобрение спогодбата къмъ българо-германския договоръ за търговия и мореплаване отъ 24 юний 1932 г., подписана на 11 октомври 1939 г. въ София.

Моля народния представителъ г-нъ Шишковъ да прочете питането си относно злополуката въ мини „Перникъ“ на 2 мартъ т. г.

Георги Шишковъ: (Отъ трибуната. Чете) „Господине министре! На 2 мартъ т. г. между 7—7.30 ч., при изпълнение на тежкия миньорски дългъ въ държавнитѣ мини „Перникъ“, станала жертва на злополуча петима доблестни пернишки миньори, задушени отъ отровенъ газъ въ рудника „Хумни-долъ“.

Обстоятелствата, при които е станала тази голѣма злополуча, бѣха предадени въ печата по начинъ, за да се разбере, че въ случая се касае за една отъ онѣзи мини злополучки, които сѣ неизбѣжни при сѣмъбата на миньоритѣ.

За да се изяснятъ истинскитѣ причини, при които сѣ създали условия и при които е станала злополучката, моля, г-нъ министре, да отговорите на следнитѣ въпроси:

1. Известно ли Ви е, че рудникътъ „Хумни-долъ“ не е представлявалъ изгодни за експлоатация условия, поради което добивната стойностъ на въглищата отъ него е била много висока и защо е продължавала при тия условия експлоатацията?

2. Една отъ главнитѣ причини за тая нерентабилностъ въ рудника не сѣ ли били честитѣ и многобройни пожари, като резултатъ на които е и събранитѣ на 2 мартъ т. г. отровенъ газъ, който умъртвява петимата миньори?

3. Известно ли Ви е че въ петъкъ на I мартъ т. г. последната работна смѣна този день е била принудена да прекрати преждевременно работата си и защо?

4. Прекратилитѣ работата миньори заявили ли сѣ на заведѣщия рудника, по каква причина го напущатъ преждевременно и какво имъ е отговорилъ сѣщиятъ?

5. Въ деня, следъ напускане работата, провѣрено ли е отъ отговорнитѣ заведѣщи началници рудника на самото мѣсто, какво е положението въ него, и следва ли на другия день — деньтъ на злополучката — да се пуснатъ миньоритѣ на работа, безъ да се провѣри отново положението на пожара и състоянието на въздуха, които предния день бѣха заставили миньоритѣ да напуснатъ работата си?

6. Защо въ рудника е имало много вода въ момента на злополучката, което е наложило работата на помпиритѣ — жертва на сѣщата? Това изобилие на вода не се ли дължи на честитѣ пожари въ рудника и то не трѣбваше ли да наложи отдавна неговото напускане?

7. Началствуващитѣ лица били ли сѣ презъ време на злополучката по мѣстата си отъ самото начало на влизане въ рудника, което се е налагало, следъ като предния день рудникътъ е билъ напуснатъ поради пожаръ? Взети ли сѣ отъ тѣхна страна всички предпазителни мѣрки и провѣрено ли е положението на пожаритѣ и въздуха въ рудника, преди да се започне работата?

8. Какви мѣрки изобщо сѣ взети отъ управлението на минитѣ за избѣгване на злополучката? Какъ е билъ уреденъ надзорътъ за провеждане на тѣзи мѣрки специално за този опасенъ рудникъ и приложени ли сѣ били тѣзи мѣрки или не?

9. Счита ли г-нъ министърътъ, че тази злополучка е отъ рода на неизбѣжнитѣ професионални такива, или че тя е последица на проявена небрежностъ и недобросъвестностъ отъ страна на управляващи въ мината лица? Тази злополучка не говори ли за недостатъчни грижи за опазване безопасността при работата на миньоритѣ въ мини „Перникъ“ изобщо? Какви отговорности смѣта да потърси за случая г-нъ министърътъ?

10. Пострадалитѣ отъ злополучката миньори, загинали при изпълнението на този дългъ, издържаха семейства, които единствено на тѣхъ разчитаха за своето преживяване. Какво смѣта да направи управлението на минитѣ „Перникъ“ за облекчение тежкото положение на тѣзи семейства?

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата министърътъ на търговията, промишлеността и труда г-нъ д-ръ Славчо Загоровъ, за да отговори на питането на г-нъ Георги Шишковъ.

Министъръ д-ръ Славчо Загоровъ: Г-да народни представители! Въ рудника „Хумни-долъ“ въ една отъ рудничнитѣ галерии — III-та наклонна — е имало преди години рудниченъ пожаръ, който е билъ своевременно изгасенъ и галерията на мѣстото на пожара е била изчиствана, а опожареното мѣсто е било затлачено съ вода и калъ.

Преди десетъ дни отъ деня на злополучката се е появило на сѣщото мѣсто наново пожаръ. Заведѣщиятъ рудника — миненъ инженеръ — е взелъ веднага мѣрки за изгасяването на пожара, като за целта е прокаралъ отъ повърхността сондажна дупка върху опожареното мѣсто, съ огледъ презъ нея да се вкара глина съ вода, мѣрка, която при досегашния опитъ е давала положителни резултати. Въ сѣщото време въ галерията предъ пожарното мѣсто сѣ били назначени работници да изчистватъ пропадналия отъ тавана на горницето материалъ.

На 2 мартъ 1940 г., около 6 и половина часа сутринта, работницитѣ въ галерията предъ пожара чули глухъ грѣмъ откъмъ мѣстото на пожара и видѣли огненъ езикъ, който обаче не ги засегналъ, следъ което тѣ напуснали работното мѣсто.

Газовѣтъ, образуванъ при избухването на пожара, и насъбралитѣ се такива въ тавана надъ пожарното мѣсто, сѣ били бързо изтласкани по галерията, която следваше да ги отведе на повърхността. По пътя си, обаче, частъ отъ тази газова вълна е успѣла да премине въ една съседна галерия, четвъртата — това е най-важното — вълѣтки че тя е била преградена и вълната е обѣла находящитѣ се тамъ работници — помпieri и зидари.

Вълната е продължила само нѣколко минути, но съдържала силно отровния газъ въглероденъ окисъ, който именно е взелъ живота на петимата миньори.

Следъ преминаването на газовата вълна, четвъртата галерия е вече била достъпна и чиста отъ отровни газове.

Спасителната команда се е явила своевременно, но не е могла да предотврати злополучката, поради стихайното и кратковременно нахлуване на отровния газъ.

Назначаването на работницитѣ помпieri въ четвъртата галерия е било необходимо, за да се изпомпватъ съ помпи рудничнитѣ води, които въ противенъ случай биха залѣли цѣлия рудникъ.

Злополучката е била неизбѣжна поради обстоятелството, че не е могло да се предвиди размѣртъ на пожара и изтласкваната отъ него газова вълна.

Това е, г-да, обяснението на причината за злополучката. Позволете ми да ви кажа нѣколко думи и върху условията за експлоатацията въ този рудникъ.

Въ рудника „Хумни-долъ“ се експлоатира понастоящемъ най-долния каменовъгленъ пластъ „А“, чиято дебелина е 0.80 — 1 метъръ. Лежащитѣ надъ последния въглищни пластове, наречени „Б“ и „Д“, сѣ били обектъ на експлоатация въ миналото. Въ този рудникъ се работи отъ нѣколко десетки години насамъ. Въ най-долния въглищенъ пластъ „А“, който се изземва сега, се работи отъ осемъ години насамъ. Условията на експлоатацията тукъ сѣ по-специфични, въ смисълъ по-трудни. Това произлиза отъ обстоятелството, че издетитѣ въ миналото по-горни въглищни пластове причиняватъ неизбѣжни руднични пожари, които, трѣбва да се отбележи, се констатираше не само въ този рудникъ, а и въ останалитѣ рудници на минитѣ „Перникъ“. Нѣщо повече. Това е единъ отъ враговетѣ

на каменовъгленото минно дѣло не само у насъ, а навѣжда. Въ последно време бѣ съобщено за голѣми миннокатастрофи отъ подобенъ характеръ въ Америка и Италия. Въ последната загинаха за единъ моментъ 65 миньори. Не може да се каже, че и тамъ, както и у насъ, не сѣ били взети съответнитѣ технически предпазни мѣрки. Въпрѣки тѣхъ, подобни злополуки сѣ възможни, тъй като тѣ сѣ резултатъ на подземни стихии, които въ нѣкои случаи не могатъ да бѣдатъ предвидени.

Поради тънката покривка отъ скали, която имаме надъ въглищнитѣ пластове въ рудника „Хумни-долъ“, комуникацията сѣ въздуха е възможна. Тя причинява руднични пожари. Тънката покривка удеснява, отъ друга страна, и достѣпа на води отъ повърхността на рудника. Последнитѣ сѣ особено силни презъ пролѣтния сезонъ, когато се топятъ снѣговетѣ и ваятъ изобилни дъждове. Тѣзи два фактори отъ неизбежно естество — изобилни води и руднични пожари, прибавени къмъ сравнително малката дебелина на въглищния пластъ — затрудняватъ и поскѣпяватъ производството. Производствената стойностъ на въглищата тукъ е по-висока, даже до двойно, въ сравнение съ тази на нѣкои отъ останалитѣ рудници при минитѣ „Перникъ“. Това, обаче, не значи, че този рудникъ не бива да бѣде експлоатиранъ, щомъ като експлоатацията му технически е възможна. Въглищниятъ пластъ тамъ, въпрѣки по-малката му дебелина, е национално богатство. Той трѣбва да бѣде изветъ, щомъ като това е възможно технически. Още повече, че имаме рудници съ сравнително по-лесни условия за експлоатация, а отъ тукъ — по-ниска производствена стойностъ на въглищата имъ. Комбинирани едни съ други, тѣ даватъ сръдна производствена стойностъ на въглищата отъ минитѣ „Перникъ“, която е въ границитѣ на нормалното. А че това е така, доказва дългогодишната работа въ него. Въпрѣки по-труднитѣ условия, произлизати отъ честитѣ руднични пожари и изобилни води, отъ този рудникъ сѣ произведени до сега надъ 1.000.000 тона въглища отъ тритѣ въглищни пластове, а само отъ експлоатиращия се понастоящемъ пластъ „А“ — 380.000 тона. Това е възможно само по съответна техническа организация. Останалитѣ запасъ въглища въ сѣщия рудникъ е малкъ. Той ще бѣде ликвидирани предполага се въ срокъ отъ около две години.

За облекчаване сѣдбата на семействата на загиналитѣ миньори ще се направи нужното. Тѣ ще получатъ пенсия и, освенъ това, застраховки отъ минитѣ въ размѣръ на 30.000 лева за всѣко семейство, желаещитѣ вдовици да бѣдатъ приети на работа за домакински нужди при минитѣ, както и тѣхнитѣ деца въ работилницитѣ на сѣщитѣ, кждето тѣ се изучатъ занаятъ.

Злополуката бѣ анкетирана най-подробно отъ трима минни инженери, органи на минната контрола при Министерството на търговията, промишлеността и труда. Заключение отъ сѣщитѣ е, че въпросната злополука е отъ професионаленъ характеръ. Тя се дължи на внезапно нахлуване въ една галерия, отъ мѣста експлоатирани въ миналото, на отровния руднически газъ — въглероденъ окисъ, което не е могло да бѣде предвидено отъ никого. Предпазни технически мѣрки сѣ били взети. Отговорности отъ персонала, който си е изпълнявалъ службата добре, не могатъ да се търсятъ.

Д-ръ Никола Минковъ: Искамъ думата

Председателствуващъ Никола Захариевъ: За какво?

Д-ръ Никола Минковъ: Предложение ще направя.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Какво предложение? Нѣма дневенъ редъ.

Пристъпваме къмъ разглеждане на дневния редъ.

Първата точка отъ дневния редъ е:

Предложение за одобрение XVIII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 21 февруарий 1940 г., протоколъ № 28, относно разрешаването да се изваряватъ на ракия каша отъ лѣтни плодове, зимни сливи и други прѣсни плодове презъ времето отъ 1 февруарий до 30 априлъ на следната следъ производствената година.

Има думата г-нъ докладчикътъ да прочете решението.

Докладчикъ д-ръ Петко Балкански: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ проекторешението за одобряване XVIII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 21 февруарий 1940 г., протоколъ № 28, относно разрешаването да се изваряватъ на ракия каша отъ лѣтни плодове, зимни сливи и други прѣсни плодове, презъ времето отъ 1 февруарий до 30 априлъ на следната следъ производствената година.

Г-да народни представители!

Съгласно чл. 243 отъ закона за държавнитѣ привилегии, акцизитѣ и патентитѣ и измѣненитѣ му съ § 15 отъ закона отъ 7 юлий 1937 г. („Държавенъ вестникъ“, бр. 144, отъ 7 юлий 1937 г.), добиването на ракия отъ лѣтни плодове, отъ зимни сливи и отъ други прѣсни плодове се позволява само отъ 1 юлий до 31 януарий на следната следъ производствената година, а варенето на джибри и винена каша се позволява отъ деня на привършване на общото измѣрване на материалитѣ за варене ракия въ населеното мѣсто до 1 май на следната година.

Презъ времето отъ 27 септември до привършването на общото измѣрване на вината и материалитѣ, отъ които се вари ракия, казанитѣ за варене на ракия се държатъ г-дъ печатъ и пломба. Общото измѣрване на вината и материалитѣ, отъ които се вари ракия, обикновено привършва къмъ края на м. ноември или сръдата на м. декември.

Приготвянето на материали отъ прѣсни лѣтни плодове и отъ зимни сливи става следъ узрѣването на плодоветѣ, едни отъ които зрѣятъ по-рано, други по-късно. Ранозрѣящитѣ плодове могатъ да се приготвятъ на материали за варене на ракия по-рано и могатъ да се изварятъ на ракия още преди 27 септември.

Много плодове, обаче, като зимнитѣ сливи, нѣкои сортове отъ лѣтнитѣ сливи, круши, ябълки и пр., узрѣватъ по-късно — въ края на м. септември или началото на м. октомври и не могатъ да се приготвятъ на материалъ за варене на ракия и изварятъ на ракия до 27 септември.

Тия материали, заедно съ приготвенитѣ такива презъ времето отъ 27 септември до привършването на общото измѣрване на вината и материалитѣ, отъ които се вари ракия, оставатъ за изваряване следъ свършване на общото измѣрване — обикновено края на м. ноември или сръдата на м. декември, до 31 януарий на следната година. Това време отъ около единъ и половина-два месеца е много кратко и не въ всички населени мѣста производителитѣ-овощари успѣватъ да изварятъ всичкитѣ си приготвени материали отъ зимни сливи и други прѣсни плодове. Голѣми количество отъ тия материали оставатъ неизварени до 31 януарий, било поради недостатъчността и малкия капацитетъ на казанитѣ въ населеното мѣсто, било поради лошото и студено време, липсата на вода, гориво и пр.

Тия така останали материали стопанитѣ имъ не могатъ да изварятъ по-рано отъ 1 юлий, а до тогава тѣ могатъ да се вкиснатъ, извѣтратъ и се похабятъ съвсемъ.

Използуването имъ е възможно, само ако могатъ да се изварятъ още рано напролѣтъ, преди затопяването на времето, а точно презъ това време изваряването имъ е забранено отъ закона.

Имайки предвидъ изложеното, за да се даде възможностъ да се използватъ всички материали отъ разни прѣсни плодове и зимни сливи, като се изварятъ на ракия, въпрѣки разпореденията на чл. 243 отъ закона за държавнитѣ привилегии, акцизитѣ и патентитѣ, считаемииятъ Министерски съветъ съ XVIII-то си постановление, взето въ заседанието му отъ 21 февруарий 1940 г., протоколъ № 28, разреши да се изваряватъ на ракия материалитѣ отъ тия плодове и следъ 31 януарий до 30 априлъ, до която дата е разрешено изваряването на гроздови джибри и винена каша.

Разрешенията за варенето на материали отъ зимни сливи и други прѣсни плодове следъ 31 януарий да се даватъ отъ Министерството на финанситѣ по поводъ на отдѣлни искания на стопанитѣ-овощари следъ проучване на тия искания. Изваряването да става по реда, установенъ въ закона за държавнитѣ привилегии, акцизитѣ и патентитѣ.

Съ това решение се даде възможностъ на много стопани-овощари, пропуснали по една или друга причина да изварятъ материалитѣ си до 31 януарий, да сторятъ това следъ тая дата и използватъ плода на труда си.

Като имате предвидъ гореизложеното, имамъ честъ да ви помоля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате въ текущата сесия настоящето проекторешение.

Гр. София, февруарий 1940 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобряване XVIII-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 21 февруарий 1940 г., протокол № 28, относно разрешаването да се изваряват на ракия каша от лѣтни плодове, зимни сливи и други прѣсни плодове, през времето от 1 февруарий до 30 април на следната следъ производствената година.

Членъ единственъ: Одобрява се XVIII-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 21 февруарий 1940 г., протокол № 28, което гласи:

„Разрешава се изваряването на каша от лѣтни плодове, зимни сливи и други прѣсни плодове, през времето от 1 февруарий до 30 април на следната следъ производствената година.

Изваряването имъ ще става съ предварително разрешение на Министерството на финанситѣ и по реда, установенъ въ закона за държавнитѣ привилегии, акцизитѣ и патентитѣ.“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Жико Струнджевъ.

Жико Струнджевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Предложено ни е за одобрение XVIII-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 21 февруарий 1940 г., протокол № 28, относно разрешаването да се изваряват на ракия каша от лѣтни плодове, зимни сливи и други прѣсни плодове, през времето от 1 февруарий до 30 април на следната следъ производствената година.

Ако се прегледатъ мотивитѣ, ще се види, че това постановление на Министерския съветъ продължава срока, презъ който е било предвидено да се изваряватъ прѣснитѣ плодове, зимнитѣ сливи и лѣтнитѣ плодове, указанъ въ чл. 243 отъ закона за държавнитѣ привилегии, акцизитѣ и патентитѣ. Това постановление, което продължава този срокъ, ми дава поводъ да сподѣля и да изложа предъ васъ, предъ г-да министритѣ и, респективно, предъ г-нъ министра на финанситѣ мислитѣ и впечатленията, които азъ съмъ придобилъ отъ земеделското население презъ време на своитѣ агитации, досежно неудобствата, които нашето население чувствува при прилагането на този законъ и изобщо на фискалнитѣ закони въ нашата страна.

Г-да народни представители! Съ това предложение се повдига крайчецътъ на завесата, задъ която стоятъ всичкитѣ наши фискални закони. И ако нѣкога въ това Народно събрание имаме възможностъ да откриемъ и да повдигнемъ изцѣло тая завеса, за да надникнемъ въ политиката, прокарана въ фискалнитѣ закони, ние ще откриемъ, че въ тѣзи закони не се застъпва толкова желанието да се даде на държавата единъ приходъ по косвенъ пътъ, колкото желанието да се отрупва нашето население съ по-голѣми и по-голѣми глоби за нарушения на тия закони. Органитѣ, които привеждатъ въ изпълнение фискалнитѣ ни закони, отиватъ нѣкой пътъ, безъ да преувеличавамъ, до садизмъ, като изпитватъ особено удоволствие да откриватъ нарушения въ ония крайни застѣпки, където населението никога не може да се запознае и да разбере тънкоститѣ, които сж прокарани въ нашитѣ фискални закони, особено въ закона за държавнитѣ привилегии, акцизитѣ и патентитѣ и въ закона за горитѣ. Въ тия закони винаги ще се намѣри една отворена, врата, която дава възможностъ на фискалнитѣ власти да констатираатъ нарушения и то отъ такъвъ характеръ, за който следва да се трупнатъ върху населението доста тежки и голѣми глоби. Отворенитѣ врати въ тия закони се дължатъ на обстоятелството, че всѣки фискаленъ законъ е придруженъ съ правилникъ, който ужъ разяснява закона, а въ действителностъ въ много отношения го затъмнява. Правилникътъ е придруженъ съ наредби, а наредбитѣ — съ окложни, и ония, които сж имали удоволствието да се справятъ съ тази материя, особено адвокатитѣ и съднитѣ, а най-много ония, върху чиито плещи се привеждатъ въ изпълнение тия закони, най-добре знаятъ, че въ нашитѣ фискални закони съществува единъ хаосъ, на който никога не може да се намѣри нито началото, нито края. И ако нѣкой данъкоплатецъ е билъ добросъвестенъ да изпълни закона, отъ страна на държавния адвокатъ ще му се възрази, че не е изпълнилъ правилника. Ако е изпълнилъ правилника, ще му се каже: не си изпълнилъ наредбата; ако евентуално и наредбата е изпълнилъ, ще му се каже: че не е изпълнилъ окложното! А вие знаете, че законитѣ, правилникитѣ, наредбитѣ и окложнитѣ се публикуватъ само въ „Държавенъ вестникъ“, а „Държавниятъ

вестникъ“ се чете само отъ органитѣ на фискалната администрация и, за голѣмо съжаление — нека това го знае г-нъ министърътъ на финанситѣ — органитѣ на фискалната администрация нарочно криятъ всѣко измѣнение, всѣко постановление, всѣко окложно, за да може населението да пропусне фаталнитѣ срокове, които се предвиждатъ и, следъ като минатъ тѣзи срокове, органитѣ да хукнатъ изъ селата, за да търсятъ нарушителите. Съ това тѣхно ходене изъ селата тѣ създаватъ по изкуственъ, по законенъ, така да се каже, начинъ престѣпници, нарушителите спрямо държавния редъ въ страната.

Уважаеми г-да народни представители! Азъ съмъ убеденъ, че ако бихме турнали авторитѣ на тия наредби и окложни на мѣстото на ония, които трѣбва да ги изпълняватъ, бждете сигурни, че всѣки би понесълъ върху себе си най-малко по 10 акта, защото сами тѣ не сж въ състояние да ги изпълнятъ, поради тѣхната сложностъ, поради тѣхното противоречие и тѣхната неяснотъ. А това се иска да стане отъ единъ обикновенъ селянинъ, който никога не чете „Държавенъ вестникъ“, и който никога не може да прецени онова, ще е прокарано въ тия фискални закони, правилници, наредби и окложни. По такъвъ начинъ между нашето селско население се е създадо убеждението, че държавата, това е акцизниятъ стражаръ и горскиятъ стражаръ и че по акцизния стражаръ и по горския стражаръ се цени дали управлението е добро или лошо. За да подкрепя това свое мнение, азъ ще ви приведа следния много интересенъ случай. Въ една селска община пристигналъ областниятъ директоръ и поискалъ да се срещне съ единъ селянинъ. Общинскиятъ служителъ, който билъ изпратенъ, потърсилъ този селянинъ въ дома му. Оказало се, че отсъствувалъ. Тамъ била жена му. Общинскиятъ служителъ казалъ на жена му: „Да идешъ да го подиришъ, да дойде колкото се може по-скоро, защото го търси областниятъ директоръ“. Тя му казала: „Ами, ще ида! Каточели е дошелъ горскиятъ, та толкова бързате да го викамъ веднага!“ Следователно, за тази жена по-важно е, когато дойде горскиятъ, отколкото областниятъ директоръ, за когото тя едва ли знае, че съществува.

Ето до къде сме дошли, г-да народни представители, съ това неправилно прилагане на нашитѣ фискални закони! Ето какво убеждение се е създадо за тѣхъ въ нашата дълбока провинция!

Моята мисль, която азъ искамъ да сподѣля съ васъ, е: въ бждеще промѣнитѣ въ закона за държавнитѣ привилегии, акцизитѣ и патентитѣ, а така също и въ закона за горитѣ, както и въ другитѣ фискални закони, да не ставатъ отдѣлно, а следъ едно изчерпателно и основно проучване на въпроситѣ отъ фискаленъ характеръ, по които има постановления въ различни закони. Необходимо е да се схване и да се разбере, че модерната държава не трѣбва да се крепи на глоби, а трѣбва да се крепи на редовни косвени или прѣки данъци. Глобата не пробира своя обектъ, глобата е тежка и засѣга наивнитѣ, засѣга проститѣ, засѣга селското население, а голѣмитѣ нарушители въ градоветѣ винаги съумѣватъ да се измъкватъ. Тѣ вършатъ контрабанда, която по единъ или по другъ начинъ не може да се улови, или, ако се улови, тя не се наказва по понятни съображения. Държавата има по-голѣма смѣтка да пробира облози въ видъ на данъци, отколкото въ видъ на глоби.

Г-да народни представители! Вие знаете какво се извърши съ закона за фискалната амнистия. 1.600.000.000 л. глоби бѣха набрани и г-нъ министърътъ на финанситѣ трѣбваше да премахне тази голѣма тежестъ, която лежеше върху грѣба на българския данъкоплатецъ. Вие всички въ изборитѣ, вървамъ, сте обяснявали значението на този законъ. Тежко бреме бѣше сложено върху плещитѣ на населението, съ глобитѣ по закона за горитѣ и закона за държавнитѣ привилегии, акцизитѣ и патентитѣ, но то се премахна съ тѣхното опрощаване. Азъ мисля, че г-нъ министъръ Божиловъ, който се е нагърбилъ наистина да изчисти авгиевитѣ обори въ Министерството на финанситѣ, нѣма да закъснѣе да ни предложи единъ изчерпателенъ законъ за държавнитѣ привилегии, акцизитѣ и патентитѣ, а министърътъ на земеделството — единъ новъ законъ за горитѣ, където да се прокара тази именно мисль: населението да може по единъ лекъ начинъ да плаща своитѣ косвени бери къмъ държавата, а не чрезъ фискалнитѣ закони да се създаватъ възможности за налагане тежки и обременителни глоби върху населението. А на органитѣ по приложението на тия фискални закони да се внуши, че тѣ трѣбва да играятъ ролята на държавни служители, които обясняватъ и разясняватъ на населението самитѣ закони, а не да се възползуватъ отъ неговото невежество и да му съставятъ актове, възъ основа на които

да се издават постановления за глобяване. Нека премахнем веднаж завинаги оня цензъ, съ който чиновниците от финансовото ведомство се издигат днес: да съставили повече актове на нарушителите въ нашата страна. Тогава ние ще модернизираме това ведомство от нашето държавно управление, тогава ние ще можем да свикнем населението да уважава, да почита нашата държава, и тогава населението ще знае, че ние, народните представители, наистина сме разбрали неговите най-существени интереси и наистина сме му помогнали, като сме го отървали от единъ страшен кошмаръ — акцизният и горският да олицетворяват държавата, а не органите, които управляват държавата. (Ръкоплъскания).

Председателстващ Никола Захариев: Има думата народният представител г-нъ Дичо Тодоровъ.

Дичо Тодоровъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Като вземам думата по точка първа от дневния редъ по проекторешението за одобрение XVIII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 21 февруарий 1940 г., не искамъ да се смътне, че вземам думата да критикувамъ самото проекторешение. Искамъ само да направя нѣколко предложения, които, ако почитаемото Народно събрание одобри, да ги гласува заедно съ това проекторешение.

Отъ досегашната практика по облагане съ акцизъ, производителитъ на ракии и на вина страдатъ много. Презъ миналата седмица, като си ходихъ въ колегията, мисзина производители ми се оплакаха, че били докарани до положение на едно стопанско заробване; не имъ се давала възможността свободно да изваряватъ своите ракии; определяло се е за изваряването на единъ казанъ само 5 часа, и понеже нѣкой отъ производителитъ не съ могли да си намърятъ сухи дърва, които да развиятъ достатъчно калории, изваряването е продължавало повече отъ 5 часа; и тъй като законътъ не позволява повече отъ 5 часа, акцизниятъ данъчни власти се явявали и съставяли актове за глобяване на производителитъ; нѣкъде самитъ власти съ правили компромисъ, като съ унищожавали актоветъ срещу заплащане отъ страна на производителитъ и притежателитъ на казани — давали съ имъ известни количества ракии. Тази практика уронва престижа на акцизниятъ служители.

Освенъ това, за изваряването на ракиитъ стопанитъ на казанитъ съ облагани съ данъци за две полугодия, обаче само 3 месеци отъ годината използватъ казанитъ, а презъ останалото време съ запечатани. Следъ всѣко изваряване на ракии данъчните власти съ се явявали и съ запечатвали казанитъ. При явяването на нови клиенти да изваряватъ ракии, става отпечатване, придружено съ нови такси. Въобще една практика, която много спъва изваряването и въобще свободното производство на ракии отъ плодове.

Азъ ще се огранича да говоря повече, защото преждеговорившиятъ, г-нъ Струнджевъ, доста много засегна тази материя и защото това е единъ голѣмъ въпросъ, който би трѣбвало да се разреши чрезъ единъ специаленъ законопроектъ. Но, докато такъвъ законопроектъ бѣде предложенъ за гласуване отъ Народното събрание — ако, разбира се, г-нъ министърътъ на финанситъ пожелае да сезира Народното събрание съ единъ такъвъ законопроектъ — азъ правя тия предложения и моля да се приематъ заедно съ решението, което разглеждаме.

Председателстващ Никола Захариев: Има думата г-нъ министърътъ на финанситъ.

Министъръ Добри Божиловъ: Г-да народни представители! Азъ благодаря, както на г-нъ Струнджевъ, така и на г-нъ Тодоровъ, за казаното отъ тѣхъ по внесеното предложение за продължаване срока за изваряване на ракия кашитъ. Учудва ме това, което чухъ отъ г-нъ Струнджевъ, безъ да искамъ да твърдя, че има нѣщо преувеличено въ него. Вие, обаче, знаете, че мосто разбиране винаги е било, че държавата не трѣбва да използва грѣшкитъ, опущенията на своите граждани, за да получава отъ тѣхъ приходи. Това мое разбиране азъ го вложихъ въ закона за фискалната амнистия. Тогава азъ направихъ най-голѣми улеснения, за да можемъ да ликвидираме съ глобитъ, които се бѣха набрали отъ миналото. Именно тѣзи разбирания, които се изказаха сега отъ г-нъ Струнджевъ и отчасти отъ г-нъ Тодоровъ и които азъ сподѣлямъ, ме накараха да внеса на времето закона за фискалната амнистия. Действителността е по-черна, отколкото се нарисува. Азъ зная какъвъ тормозъ се върши и отъ акцизнитъ, и отъ горскитъ, и

отъ други стражари при единъ или другъ случай, макаръ че не бива да допускаме, че всички глоби се дължатъ само на наивностъ отъ страна на гражданитъ, защото действително има и престѣпни случаи. Тогава, при приемането на закона за фискалната амнистия, азъ казахъ, че 1/10 отъ случаитъ на глобяване можеха да бѣдатъ избѣгнати, ако имамхе администрация, на която да не прави удоволствие да състави актове, а да напѣтва, да поучава и всячески да гледа добросъвестно да изпълнява законитъ, защото данѣкоплатецътъ, когато схване, че нѣма този садизъмъ, за който спомена г-нъ Струнджевъ, по-охотно си плаща глобитъ и се привързва по-добре къмъ държавата.

Азъ благодаря на г-нъ Струнджевъ и му заявявамъ, че ще взема подъ внимание всѣко донесение, което конкретно ми се направи и ще бѣда неумолимъ. Още когато поехъ Министерството на финанситъ, азъ издадохъ една наредба, която вие знаете и съ която казахъ, че народътъ не е за чиновницитъ, а чиновницитъ съ за народа (Ръкоплъскания). Азъ не мога да оставя да се разкарватъ хората по съдилищата затуй, че нѣкой агентъ или нѣкой помощникъ данъченъ началникъ билъ разсѣянъ и погрѣшно събралъ сумитъ или погрѣшно не завършилъ картоната и т. н. Трѣбва да ви кажа, че досега съмъ наложилъ 1.800 и нѣколко глоби степенувано на финансовия персоналъ и се почувствува доста голѣмо подобрение въ службата, защото следъ като се наложи степенувано глоби веднажъ, дважъ три пѣти, на четвъртия пѣтъ вече грѣшката се изкупва съ уволнение. А и доста уволнения съмъ направилъ. Но, отъ друга страна, трѣбва да призная, че законътъ за акцизитъ, привилегитъ и патентитъ третира една сложна материя, която по-рано бѣ уредена отъ 400 и нѣколко членове, разхвърляни въ 67 закони, а презъ последнитъ години се систематизира въ единъ законъ. Фактътъ, че по този законъ се облагатъ повече отъ 250 артикули, показва, че законътъ действително е доста сложенъ и мъченъ за прилагане.

По отношение на низшия персоналъ, за който, съ съжаление, чухъ критика и отъ г-нъ Струнджевъ, и отъ г-нъ Тодоровъ, азъ ви моля да ме подпомогнете да вкарамъ този персоналъ въ правия пѣтъ. Вие, като народни представители, имате право на контролъ. Ваше право и вашъ дългъ е всичко, което научите по управлението, да го съобщавате на надлежнитъ министри, за да взематъ тѣ нуждитъ мѣрки. Миналата година при изваряването на вината азъ бѣхъ доста строгъ и уволнихъ 18 души акцизни чиновници за допустнати грѣшки или пѣкъ за проявена крайна небрежност, като не говоря за недобросъвестностъ, за която направихъ намекъ г-нъ Тодоровъ, когато моля да ми даде факти, за да получи всѣки заслуженото си. За тѣзи 18 души уволнени отпосле се явиха много ходагайства, много-застѣпничества, много молби въ смисълъ, че азъ съмъ билъ много строгъ, че грѣшкитъ не били толкова голѣми, че работата била надута и т. н., обаче азъ не отстъпихъ — върнахъ само трима души, а останалитъ 15 души стоятъ уволнени и досега.

Въ Министерството на финанситъ се работи проектъ за измѣнение на закона за акцизитъ, привилегитъ и патентитъ. Азъ ще бѣда благодаренъ и на г-нъ Струнджевъ, и на г-нъ Тодоровъ, и на всѣки отъ васъ, който изтъкне нѣкои слаби страни при прилагането на този законъ, защото, както ви казахъ, действително той е много сложенъ и засѣга доста трудни въпроси, които и за населението не съ ясни.

Колкото се касае, обаче, конкретно до разглежданото сега предложение, азъ смѣтамъ, че има известно недоразумение въ критиката по него, защото се касае за единъ изключителенъ случай. Азъ не вѣрвамъ, че нѣкой отъ васъ ще поддържа, че по закона за акцизитъ, привилегитъ и патентитъ не трѣбва да има никакви срокове. Не можемъ да туримъ редъ въ тази материя, ако не туримъ срокове. Има обаче изключения, и именно за такава изключение се касае днешното предложение. Миналата година имамхе една добра реколтата на плодове, но презъ време на събирането имъ настѣпиха дъждовни дни и се компрометира качеството на плодоветъ, поради което тѣ не можахъ да се изнесатъ и поради което тѣ трѣбваше да се изварятъ на ракия. Дойде, обаче, лоша зима тази година, която замрази кашитъ, които бѣха въ голѣмо количество, и трѣбваше или производителитъ да загубятъ всичко — особено производителитъ въ Кюстендилско и Дупнишко — или Министерскиятъ съветъ да продължи срока, което именно ние предпочетохме, за да могатъ производителитъ да използватъ плодоветъ на своя трудъ. Такива случаи ще се явяватъ и другъ пѣтъ. Но това не значи, че заради единъ или другъ конкретенъ случай трѣбва да унищожимъ сроковетъ въ закона. Трѣбва, обаче, да бѣде по-еластиченъ законътъ. Когато ще внеса законопроекта за измѣнение на закона за

държавните привилегии, акцизит и патентит, ако почтаем Народното събрание се съгласи, аз нямам нищо против, за да не става нужда да се занимава Народното събрание с предложения като сегашното, да се даде право на Министерския съвет, когато има изключителни условия, изключителни обстоятелства, той сам мотивирано да може да продължава сроковете. Това е необходимо, защото аз 7-8 пъти ви занимавам с продължаване на срокове. Както казах, обаче, това не значи, че от изключенията трябва да направим система и да махнем всички срокове. Може да е нескромно от моя страна, но, според мене, когато се измения законът за държавните привилегии, акцизит и патентит, ако се даде право на Министерския съвет сам мотивирано да продължава сроковете, въпросът ще се уреди и ние ще можем винаги да идваме срещу нуждите и желанията на производителит, за да могат да използват тй плодове на своя труд.

Завършвам с молба, понеже сега се работи законопроектът за изменение на закона за държавните привилегии, акцизит и патентит, да ни се какат от вас всички дефекти, които сж се срещали при прилагането на закона.

Аз вървам в добросъвестността на г-н Струнчев, виждам, че неговото говорене бше плод на едно набитно негодувание и го моля добросъвестно да ни посочи всичките органи, които сж постигнали незаконно. Досега, обаче, от него аз съм имал само едно оплакване и направих необходимото. Ще му бжда благодарен, ако въ непродължително време ми съобщи всички случаи, които знае, за да мога да взема нужните мърки.

Сега, обаче, с оглед на действащия закон, конкретното предложение е необходимо да се приеме и затова ви моля да го гласувате. (Ръкоплъскания)

Председателстващ Никола Захариев: Пристъпваме към гласуване.

Когато одобряват предложението за одобрение XVIII-то постановление на Министерския съвет, взето въ заседанието му от 21 февруарий 1940 г., протокол № 28, относно разрешаването да се изваряват на ракия каша от лътни плодове, зимни сливи и други пръсни плодове през времето от 1 февруарий до 30 април на следната след производствената година, моля, да влигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка втора от дневния ред:

Одобрение предложението за одобрение на наредбитъ-закони, решенията и постановленията, издадени въз основа на чл. 47 от конституцията, за време от 25 октомври 1939 г. до 23 февруарий 1940 г.

Преди да пристъпим към разглеждане на тази точка от дневния ред, председателството съобщава, че е получило заявление от народните представители Петко Стайнов и Тодор Поляков, с което искат, поради това, че предложението е било раздадено вчера и нкои от народните представители сж били въ отпуск и не сж могли да го прочат, да се отложи разглеждането му. Председателството съобщава, че подобни искания могат да се изтъняват, само ако се съгласи г-н министърът. Председателството, обаче, е длжно да съобщи, че никакви причини за отлагане разглеждането на тази точка от дневния ред няма, тй като всъки народен представител който не се е ползвал с отпуск въ вчерашния ден, бил длжен да бже тук на заседанието. Много неоснователен мотив е това, че нкои народни представители не били тук! Предложението е било раздадено вчера, срокът от 24 часа е спазен и затова ще пристъпим към разглеждането му.

Има думата г-н докладчикът на комисията по Министерството на правосъдието да прочете предложението.

Докладчик д-ръ Георги Рафаилов: (Чете)

„МОТИВИ

към предложението за одобрение на наредбитъ-закони, решенията и постановленията, издадени въз основа на чл. 47 от конституцията, за време от 25 октомври 1939 г. до 23 февруарий 1940 г.

Г-да народни представители!

Тежкото международно положение и нуждата да се вземат бързи мърки срещу всъка евентуалност, наложиха на правителството, през времето от разпускането на XXIV-то обикновено Народно събрание — 25 октомври 1939 г. до свикването на новоизбраното XXV обикновено Народно събрание, 23 февруарий 1940 г. — да пред-

приеме, по силата на чл. 47 от конституцията, нкои мърки, които имаха за цел да обезпечат държавната независимост и сигурност и засият народната отбрана. Необходимостта от тия мърки е повече от очевидна.

Казанит наредби-закони сж на брой 15, от които тия въ п. п. 1, 2, 5, 9, 13, 14 и 15 се отнасят до отпускане кредити за задоволяване пръки нужди на армията, тия въ п. п. 3, 10 и 11 — за заздравяване народната отбрана, а тия въ п. п. 6, 7 и 8 сж взети въ връзка с свикване под знамената на нкои набори от запаса на войската.

Що се касае, по-специално, до наредбитъ-закони, помнати въ п. п. 4 и 12 на предложението, следва да се каже, че тая по п. 4 се отнася до продължаване действието на бюджета на държавата за първото тримесечие от новата 1940 бюджетна година, предвид на обстоятелството, че свикването на новоизбраното Народно събрание и гласуването на редовния бюджет не можеше да се очаква порано; тая наредба, прочее, почива и на чл. 122 от конституцията. А другата (по п. 12) се отнася до спогодбата, постигната с Съветска Русия, уговореният въ която срок за влизането й въ сила изискваше бърза ратификация.

Поради всичко това, моля, г-да народни представители, да гласувате тук приложеното решение.

Министър на правосъдието: В. Н. Митакев

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобрение на наредбитъ-закони, решенията и постановленията, издадени въз основа на чл. 47 от конституцията, за време от 25 октомври 1939 г. до 23 февруарий 1940 г.

„Одобряват се наредбитъ-закони, решенията и постановленията, издадени въз основа на чл. 47 от конституцията за време от 25 октомври 1939 г. до 23 февруарий 1940 г., а именно:

1. Наредбата-закон за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1939 г. въ размер на 671.362.000 л. (XII-то постановление, от 15 ноември 1939 г., протокол № 198, утвърден с указ № 179, от 17 ноември 1939 г.) — „Държавен вестник“, бр. 259, от 20 ноември 1939 г.)

2. Наредбата-закон за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1939 бюджетна година, въ размер на 17.885.830 л. (VII-то постановление, от 17 ноември 1939 г., протокол № 202, утвърден с указ № 180, от 22 ноември 1939 г.) — „Държавен вестник“, бр. 262, от 23 ноември 1939 г.)

3. Наредбата-закон за отпускане на заем въ размер на 75.000.000 л. от Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на строежит (XVIII-то постановление, от 29 ноември 1939 г., протокол № 209, утвърдено с указ № 182, от 3 декември 1939 г.) — „Държавен вестник“, бр. 274, от 7 декември 1939 г.)

4. Наредбата-закон за оставяне въ сила и действие законит за бюджетит и бюджетите на държавата, на железницит и пристанищата и на разнит фондове на държавата, включително и на Главната дирекция на строежит за 1939 бюджетна година през м. м. януарий, февруарий и март 1940 г. (I-то постановление от 20 декември 1939 г., протокол № 222, утвърдено с указ № 183, от 21 декември 1939 г.) — „Държавен вестник“, бр. 288, от 23 декември 1939 г.)

5. Решението, с което, на основание чл. 39 от закона за бюджета, отчетността и предприятията, се разрешава на Министерството на войната да поеме ангажимент за 1940 г. (VI-то постановление, от 21 декември 1939 г., протокол № 224, утвърдено с указ № 186, от 23 декември 1939 г.) — „Държавен вестник“, бр. 292, от 28 декември 1939 г.)

6. Наредбата-закон за освобождаване от запор, пенсият за първото тримесечие на 1940 г. (I-то постановление, от 21 декември 1939 г., протокол № 224, утвърдено с указ № 185, от 23 декември 1939 г.) — „Държавен вестник“, бр. 292, от 28 декември 1939 г.)

7. Наредбата-закон за изменение параграф I от наредбата-закон за отмяне на наредбата-закон за временно уреждане на наемнит отношения (VI-то постановление, от 23 декември 1939 г., протокол № 226, утвърдено с указ № 187, от 27 декември 1939 г.) — „Държавен вестник“, бр. 294, от 30 декември 1939 г.)

8. Наредбата-закон за уреждане заплатит и осигуровките на повиканит въ войската на временно обучение запасни служили и неслужили (VII-то постановление от 29 декември 1939 г., протокол № 230, утвърдено с указ № 1, от 5 януарий 1940 г.) — „Държавен вестник“, бр. 8, от 12 януарий 1940 г.)

9. Наредбата-законъ за поемане отъ страна на държавата всички загуби, които биха последвали за д-во „Червенъ кръстъ“ отъ престояване на складъ и пр. на доставенитъ отъ него по чл. 6 отъ закона за реквизицията санитарни материали и предмети (I-то постановление, отъ 29 декември 1939 г., протоколъ № 231, утвърдено съ указъ № 2, отъ 11 януарий 1940 г. — „Държавенъ вестникъ“, бр. 10, отъ 15 януарий 1940 г.)

10. Наредбата-законъ за изменение и допълнение на закона за разрешаване на министъра на железниците и пристанищата да поеме задължение за нуждитъ на Българските държавни железници и пристанища въ размъръ на 1.000.000.000 л., платими за повече отъ три бюджетни години, (VII-то постановление, отъ 16 януарий 1940 г., протоколъ № 3, утвърдено съ указъ № 3, отъ 21 януарий 1940 г. — „Държавенъ вестникъ“, бр. 17, отъ 24 януарий 1940 г.)

11. Решението, съ което се разрешава на Министерството на земеделието и държавнитъ имоти да вземе отъ свободнитъ суми въ Б. з. и к. банка на фонда „Трудови земеделски стопанства“, временно и взаимнообразно 30.000.000 л. (VII-то постановление, отъ 16 януарий 1940 г., протоколъ № 3, утвърдено съ указъ № 4, отъ 23 януарий 1940 г. — „Държавенъ вестникъ“, бр. 18, отъ 25 януарий 1940 г.)

12. Постановлението, съ което се одобряватъ подписанитъ отъ 5 януарий 1940 г. въ Москва: договоръ за търговия и корабоплаване между България и С. С. С. Р., заедно съ приложението му и спогодба за стокообмѣна и плащанията между България и С. С. С. Р., заедно съ приложенитъ две листи (VI-то постановление, отъ 16 януарий 1940 г., протоколъ № 3, утвърдено съ указъ № 1, отъ 24 януарий 1940 г. — „Държавенъ вестникъ“, бр. 25, отъ 3 февруарий 1940 г.)

13. Наредбата-законъ за разходване презъ 1940 бюджетна година свободнитъ кредити по извънреднитъ бюджетни кредити за 1939 бюджетна година (II-то постановление, отъ 23 януарий 1940 г., протоколъ № 7, утвърдено съ указъ № 5, отъ 26 януарий 1940 г. — „Държавенъ вестникъ“, бр. 21, отъ 29 януарий 1940 г.)

14. Наредбата-законъ за извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на войната за 1940 бюджетна година въ размъръ на 300.000.000 л. (XV-то постановление, отъ 26 януарий 1940 г., протоколъ № 9, утвърдено съ указъ № 6, отъ 1 февруарий 1940 г. — „Държавенъ вестникъ“, бр. 27, отъ 6 февруарий 1940 г.)

15. Решението, съ което се одобряватъ даденитъ на Министерството на войната разрешения за поемане на ангажменти, за набавяне на най-необходимитъ материали за интендантско, санитарно и свързочно обзавеждане на войската, както и такива за нуждитъ на въздушнитъ на Н. В. войски (IV-то постановление, отъ 16 февруарий 1940 г., протоколъ № 23, утвърдено съ указъ № 11, отъ 21 февруарий 1940 г. — „Държавенъ вестникъ“, бр. 42, отъ 23 февруарий 1940 г.)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ министърътъ на правосъдието.

Министъръ Василъ Митакоевъ: Уважаеми г-да народни представители! Касае се за одобрението на 15 наредби-законови, които Министерскиятъ съветъ въ промеждутъка отъ разпускането на миналото XXIV обикновено Народно събрание до свикването на днешното XXV обикновено Народно събрание е приелъ по силата на чл. 47 отъ конституцията. Тръбва веднага да ви кажа, че правителството бѣше на мнение презъ този промеждутъкъ да не прибѣгва до наредби-законови по силата на чл. 47 отъ конституцията, макаръ че никогато повече, отколкото презъ този промеждутъкъ, не сѣ били налице условията, които тоя членъ предвижда за издаване на наредби-законови.

Както ви е известно, не само презъ тоя промеждутъкъ, но много по-отдавна, надъ свѣта, и по-специално надъ Европа, висн една, бихъ казалъ, перманентна опасностъ, която заплашва не само мира, но и свободата на народитъ. Отъ друга страна ясно е, че Народното събрание не можеше да се свика, и то по простата причина, че не може да се свика нѣщо, което не съществува. Правителството бѣше на мнение да не се възползува отъ чл. 47 не само по съображения правно-формални — че тоя членъ, като изключителенъ, трѣбва да се прилага само въ извънредни случаи и козкото се може по-рѣдко — но и по правно-политични съображения. Знаете отъ практиката по прилагането на този членъ въ миналото съ какво подозрение и съ какво недовѣрие обществото гледа на такава дейностъ на правителството. Въпрѣки

това, обаче, обстоятелствата, които нѣма нужда да подчертавамъ тукъ, които сѣ известни на всички ви, заставахъ правителството да издаде нѣкои нар-дби-законови възъ основа на чл. 47 отъ конституцията, които се налагаха за интереса на държавната сигурностъ и народната отбрана.

Тръбва да подчертая, че чл. 47 отъ конституцията е създаденъ по силата на една необходимостъ и предвижда не право, както нѣкои мислятъ, а едно задължение за правителството. При наличността на обстоятелствата, за които говори чл. 47, правителството не само има право, но е длъжно да взема нуждитъ мѣрки за запазване било на цѣлостта на държавата, било на вътрешния редъ и миръ. Всички наредби-законови, които вие чухте отъ доклада, въ това число и тия отъ стопански характеръ, сѣ продиктувани отъ нуждата да се взематъ бързи и неотложни мѣрки за държавната сигурностъ и за осигуряване на народната отбрана противъ всѣка евентуалностъ, както е казано въ мотивитъ на законопроекта. Необходимостта, прочее, отъ тия мѣрки е толкова очевидна, че едва ли нѣкой би могълъ да я отрече. Нѣщо повече, правителството смѣта, че ако то по нѣкакви съображения, поради страхъ отъ отговорностъ, бѣ се отклонило отъ дълга си, не бѣ взело тия мѣрки, вие всички тукъ съ право бихте могли да го упрѣкнете, че то не е изпълнило своя дългъ, и не отъ друго, а отъ малодушие и нерешителностъ.

Правителството, прочее, не се съмнява, че Народното събрание ще оцени по достоинство и важностъ тази негова дейностъ и ще одобри взетитъ отъ него мѣрки, съ което Народното събрание на свой редъ ще изпълни дълга си. Историческитъ времена, въ които живѣемъ, изискватъ отъ синоветъ на България, и особено отъ тия, на които е писано въ тия времена да ръководятъ нейнитъ съдбини, най-голѣмъ патриотизъмъ, най-голѣмо съзнание за дългъ, най-голѣма доблестъ, себеотрицание и готовностъ да понесатъ най-голѣма отговорностъ. (Ржкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Никола Мушановъ.

Никола Мушановъ: Само за една минута ще повдигна единъ предварителенъ въпросъ, който не е по смѣство, и отъ разрешението на който смѣтамъ ще зависи развитието на дебатитъ.

Г-да народни представители! Мене ми се струва, че г-нъ министърътъ на правосъдието или Министерскиятъ съветъ по едно недоразумение поставятъ, между другитъ, и едно постановление, по което не може да се дебатира, преди да знаемъ текста му. Касае се за пунктъ 12 — постановлението, съ което се одобрява сключената съ Съветска Русия търговска спогодба. Вчера бѣха одобрени три такива спогодби — съ Испания, съ Италия и съ Югославия — а днесъ ни се раздаде предложение за одобрение на сключената спогодба за плащанията съ Румѣния. Вие видѣхте начина, по който минаватъ тия спогодби: надлежниятъ министъръ на външитъ работи ги внася тукъ за одобрение. Сега министърътъ на правосъдието внася за одобрение едно постановление на Министерския съветъ, съ което е одобрена сключената съ Съветска Русия спогодба, безъ ние да знаемъ смѣтината ѝ. Мене ми се чини, че по погрѣшка сте поставили въ този законопроектъ за одобрение постановлението на Министерския съветъ, съ което е одобрена тая спогодба. Редътъ е този, по който бѣха приети вчера тритъ спогодби и по който ще бѣде приета четвъртата. Мене ми се чини, че за изпълнение длъжността си спрямо контрагента вие трѣбва да представите спогодбата въ Народното събрание. Когато текстътъ на тази спогодба ни бѣде представенъ, тогава ще вземемъ думата да говоримъ по смѣство и за новата теория на г-на министъра на правосъдието по чл. 47 отъ конституцията. Тръбва непременно г-нъ министърътъ на външитъ работи да внесе текста на спогодбата. Иначе не можемъ да си кажемъ мнението по нея.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ министърътъ на правосъдието.

Министъръ Василъ Митакоевъ: Г-да народни представители! По въпроса, който повдига г-нъ Мушановъ, ще кажа следното. Спогодбата е вече приета отъ Министерския съветъ поради това, че въ нея имаше единъ членъ,

по силата на който тя тръбваше да влезе въ сила веднага. Ето защо Министерският съвет тръбваше да постанови така, както казва чл. 47 от конституцията: да направи това, което при нормални обстоятелства прави Народното събрание. Затуй постановлението за одобрение на тази спогодба е турено при другите. Спогодбата е публикувана изцяло въ „Държавен вестник“. Можете да направите справка.

Никола Мушановъ: Не съм длъженъ аз да правя справка. Вие сте длъжни да ни я внесете.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Петко Стайновъ.

Петко Стайновъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ се извинявамъ, че поради недостигъ въ гласа си, което се дължи, може би, на спомени отъ изборитъ или на нѣкоя инфлуенца, нѣма да ми бѣде възможно да говоря по-високо, когато ще изложя моето становище по този законопроектъ.

Въпросътъ за наредбитъ-закопи винаги е повдигалъ много голѣмъ шумъ и много голѣми разприави въ Народното събрание, защото не веднажъ българскитъ правителства сѫ прибѣгвали до наредби-закопи. И въ миналото Народно събрание въпросътъ за наредбитъ-закопи сѣщо така повдигна много голѣми спорове и много голѣмъ шумъ. Този пътъ, обаче, каточели подсъзрението, за което говори самъ г-нъ министрътъ на правосѣдието по издаването на наредбитъ закони — подсъзрение, сѫ което винаги е свързана тази дейностъ на правителствата — бѣше по-малко и заради това интересътъ и на народното представителство къмъ този въпросъ каточели е по-слабъ. Въпрѣки това, обаче, азъ бихъ искалъ по него да привлѣка вашето внимание.

Не се касае тукъ да отрѣка правото на правителството да прибѣгва до издаването на наредби-закопи по чл. 47 отъ конституцията. Това е една конституционна прерогатива и не бихъ могълъ никога да кажа, че прибѣгването отъ страна на правителството до чл. 47 е антиконституционно действие. Нашиятъ учредител е далъ една конституционна възможност, облѣкълъ е изпълнителната властъ въ едно намѣстничество, като ѝ е позволилъ въ особени случаи да издава наредби-закопи, вмѣсто законодателната властъ, вмѣсто Народното събрание, което въ момента не сѣществувало. Азъ не искамъ да отрѣка тази възможностъ на правителството. Даже, забележете, не бихъ искалъ да отрѣка и тия наредби-закопи — дължа да подчертая това. Бихъ искалъ само въ връзка сѫ тия наредби-закопи, чието одобрение се иска днесъ отъ насъ, да формулирамъ нѣкои резерви, за да послужатъ тѣ като едно предупреждение за правителствата да не злоупотрѣбаватъ сѫ властта, която имъ дава чл. 47 отъ конституцията, а да я употребятъ, само когато наистина сѫ налице условията за приложението на чл. 47 и само когато се касае за отстраняване на условията, които сѫ предизвикали прибѣгването на изпълнителната властъ до чл. 47. Само за това вземамъ думата.

Близу преди две години народното представителство бѣ сезирано сѫ единъ подобенъ законопроектъ за одобрение на наредби-закопи, само че тогава се касаеше за одобрение на около 1600 наредби-закопи.

Д-ръ Никола Сакаровъ: 1761.

Петко Стайновъ: Благодаря за поправката. Обичае точните цифри. — Тия наредби-закопи бѣха издадени въ продължение на 4 години следъ единъ превратъ, въ единъ периодъ, който всички ние нѣма да се поколебаемъ да кажемъ, че бѣ периодъ на ненормалностъ. Значи тѣ бѣха изразъ на едно ненормално положение за политиката, а сѣщо и за войската. Подчертавамъ ненормалността на положението и това, че сѫ тѣхното одобрение се касаеше да се ликвидира сѫ това ненормално положение. Касаеше се, значи, за тия актове — които бѣха актове на едно ненормално положение — да се даде една амнистия. Това бѣше именно началото на амнистията, които трѣбваше да бѣдатъ дадени у насъ, за да може действително да се постигне едно успокояване, едно нормализиране на страната.

Така че решението на XXIV-то Народно събрание, сѫ което се одобряваха тия наредби-закопи — решение, което и азъ подкрепихъ навремето, сѫ известни резерви, разбира се — бѣше, споредъ моята преценка, една амни-

стия за ония, които по политически или военно-политически подбуди бѣха измѣстили чрезъ воененъ превратъ управляващитъ преди 19 май и, следователно, бѣха извършили сѫ този свой актъ и сѫ това законодателство следъ тоя превратъ едно, така да го наречемъ политическо престѣпление. Азъ одобрихъ тази първа, така да я кажемъ, амнистия за законодателстване при ненормални времена, въ очакване, че тази амнистия, която имаше за целъ да внесе спокойствие и нормализиране у насъ, ще бѣде последвана отъ друга една амнистия, обща политическа амнистия, която щѣше да служи за сѣщитъ цели — политическо успокояване и нормализиране на страната.

Сега сѣщото правителство ли сезира пакъ сѫ едно предложение за одобрение наредби-закопи, обаче не се касае вече за амнистия, защото нѣмаме онова ненормално положение, което имахме следъ 19 май. Сега се касае не за актове на едно правителство, родено чрезъ превратъ — касае се за дейността на едно правителство, което бѣше поставено подъ контрола на Парламента и което, можемъ да кажемъ, че вървѣше все пакъ въ рамките на конституцията; касае се за най-обикновенъ одобрение на наредби-закопи, издадени по чл. 47 отъ конституцията. Има, значи, една разлика между одобренитъ наредби-закопи презъ 1938 г. и наредбитъ-закопи, които сѫ издадени отъ правителството на г-чъ Георги Кюсезиановъ отъ 20 ноември 1939 г. до 23 февруарий т. г.

Чисто юридически погледнато, разлика нѣма, защото се касае все за одобрение на наредби-закопи, както това изисква чл. 47 отъ конституцията. Вие знаете какъвъ гласи тоя членъ. И макаръ че сто пъти е прочитанъ отъ тази трибуна, позволете още единъ пътъ да го прочета, понеже по-нататкъ ще говоря върху него.

(Чете) „Ако би държавата да се заплашва отъ нѣкоя външна или вътрешна опасностъ, а Народното събрание не би могло да се свика, то само въ такъвъ случай Царьтъ, по представление на Министерския съветъ и подъ обща отговорностъ на министритъ, може да издава наредби и да прави разпореждания, които иматъ задължителна сила като законъ“. Такива извънредни наредби и разпореждания се представятъ за одобрение на първото свикано следъ това Народно събрание“.

Така че сега се касае само за одобрение на такива наредби-закопи. Това е юридическата страна на въпроса. Политическата, обаче, може да ни доведе до едно по-критическо отнасяне къмъ сегашното упражнене на функциитъ на Министерския съветъ отъ това, което сме имали за онова ненормално време следъ 19 май. По-рано се касаеше за една амнистия, за хвърляне на було следъ единъ превратъ и революция, по-рано се касаеше за едно нормализиране. И ние презъ 1938 г., когато бѣхме сезирани сѫ предложение за одобрение на издаденитъ следъ 19 май наредби-закопи, не се питахме, имало ли е възможностъ наистина да се свика Народното събрание, както говори чл. 47. Предъ насъ бѣше единъ ноторенъ фактъ. Превратътъ на 19 май и намѣсата на войската на 19 май и следъ това създадоха действително едно ненормално положение, сѫ огледъ на което ние пъкъ гласувахме една амнистия. Поради това ненормално положение ние не подложихме на допълнително проучване въпроса, дали всички наредби-закопи сѫ били издадени въ връзка сѫ една вътрешна или външна опасностъ. Всички тѣ бѣха рожба на едно ненормално, следпревратно време, когато не се е знаело, дали ще се свика Народното събрание и кога ще се свика, защото не е имало ни въ единъ моментъ насрочени избори. Въ никой моментъ не се е знаело кога ще се свика Народното събрание.

Сега, обаче, какво е положението? XXIV-то Народно събрание бѣ разтурено — основателно или неоснователно, то е другъ въпросъ, по който вървамъ, при разискванията по отговора на тронното слово ще имаме случай да се изкажемъ, дали ще одобримъ или не този актъ на правителството. Но тукъ се поставя въпросътъ, че на 25 октомври, когато се разтури XXIV-то Народно събрание, се знаеше, кога ще се свика XXV-то Народно събрание. Въ единъ указъ бѣше установена датата, на която ще се свика Народното събрание. Значи ние бѣхме при едно положение съвършено различно отъ това, което имахме въ първитъ години следъ преврата. И ще се постави, значи, днесъ следниятъ въпросъ за насъ, народнитъ представители, единъ много важенъ въпросъ и за бъдещето на това Народно събрание, за неговия престижъ, за неговото достоинство и за неговата роля, единъ въпросъ

на парламентарно право, единъ въпросъ на конституционно право: следъ като е било разтурено XXIV-то Народно събрание, до свикването на новото Народно събрание, датитъ на изборитъ за което бѣха установени, можеха ли да се издаватъ наредби-законали? Ето единъ въпросъ, по който трѣбва да бждемъ наясно, за да се знае, първо, отъ бждещитъ правителства, може ли, щомъ бжде разтурено Народното събрание, да издаватъ наредби-законали; второ, подъ всевъзможни предлози, че имало важни събития — кое събитие е важно и кое не е важно, съ това може да се злоупотрѣбва, както се е злоупотрѣбвало въ миналото — може ли да се оправдае прибиѣването до чл. 47 и не се ли налага да се почака съ нѣкои законодателни актове; и, най-после, могатъ ли да се издаватъ по чл. 47, наредби-законали по всички материи, дори по такива, които нѣматъ никаква връзка съ тия събития, съ които обикновено се оправдава издаването на наредби-законали по чл. 47 отъ конституцията? Нѣма ли материи, по които не бива да се бърза?

Г-да! Не бива да се използватъ ненормалнитъ времена, за да се прокарватъ по единъ не винаги много оправданъ начинъ, съ наредби-законали, разни текстове и текстчета, които нѣматъ нищо общо съ събитията, но съ които най-често бюрократията у насъ гледа да уреди нѣкои въпроси, които не желае да уреди по редовния законодателенъ пътъ, защото ѝ е по-удобно да стори това съ наредби-законали. Издаватъ се наредби-законали, поставя се Народното събрание предъ свършени факти.

Ето и сега съ издадени 15 наредби-законали и решения, одобрението на които се иска сега да стане изведнажъ. Кой отъ васъ ще се втурне сега да прави справки? Нима вие имате възможностъ отъ вчера да прегледате всички тѣзи издадени наредби-законали и решения, одобрението на които се иска сега, да видите, дали всички сж въ връзка съ войната, или за нуждитъ на войската и дали чрезъ тѣхъ не сж прокарани нѣкои работи, не по желание на министра — министърътъ може да не забележи нѣкои дребни работи — но които бюрократията желае да си уреди. Азъ не казвамъ, че е имало престъпление, че е имало нѣкакво злоупотрѣбление, но може да сж прокарани нѣкои работи така просто за удобство, макаръ, както ще видите по-нататъкъ, да е могло да чакатъ.

Разбирамъ, най-сетне, ако имаме една Камара, която да прави обструкция, да прави безогледна опозиция, ако имаме тукъ една опозиция готова, да се кара и противопоставя на всичко, та правителството да гледа да прокара повече решения, докато още нѣма Камарата и да я постави предъ свършени факти. Но тази Камара — моето убеждение поне е това — нѣма такива намѣрения. Азъ не виждамъ тукъ опозиция, която е готова да се кара по всичко. Такава опозиция правителството нѣма да срещне отъ никоя страна въ тази Камара, нѣма да я срещне нито отъ мене, нито отъ моитъ другари.

Азъ искамъ да бждемъ по тоя въпросъ наясно. Най-напредъ трѣбва да направя две констатации — да отдамъ кесаревото кесарю и божието — Богу. Г-нь министърътъ на правосъдието е направилъ добре — азъ ще го похваля, ако може моята похвала да има нѣкаква цена — като, за разлика отъ това, което се направи презъ 1938 г., е далъ въ разискването предложение списъкъ на всичкитъ наредби-законали, които се иска да бждатъ одобрени. Въ 1938 г. не се даде списъкъ на наредбитъ закони, които се искаше да бждатъ одобрени отъ Народното събрание, и това даде поводъ за голѣми прения, тъй като не се знаеше, какви наредби-законали ще бждатъ одобрени. Азъ оставамъ настрана въпроса, който повдигнахъ и въ миналото Народно събрание, дали отъ министра на правосъдието трѣбваше да изхожда предложението за одобрение наредбитъ-законали, издадени по силата на чл. 47 отъ конституцията. Това е единъ принципенъ въпросъ. Азъ и сега поддържамъ, че понеже наредбитъ-законали сж издадени подъ отговорността на всички министри, би трѣбвало да ни сезира съ това предложение министъръ-председателътъ, за да бждатъ ангажирани всички министри, а не само министърътъ на правосъдието. Но миналия пътъ се прие предложението, внесено отъ министра на правосъдието, и сега не искамъ наново да отварямъ скобата на тѣзи конституционни спорове.

Второ. Трѣбва да призная, че г-нь министърътъ на финанситъ е направилъ добре, гдето не се е поддалъ на тая слабостъ, на това увлѣчение, да прокарва наредби-законали, съ които да се налагатъ нови данѣци и такси на

българскитъ граждани. Ако би сторилъ това, той би билъ въ противоречие съ чл. 48 отъ конституцията, който забранява по пътя на чл. 47 отъ конституцията да се налагатъ нови данѣци и такси. Презъ 1934 г. имаше такива случаи, да се налагатъ на българскитъ граждани нови данѣци по пътя на чл. 47 отъ конституцията, който пътъ не е редовенъ. Трѣбва да констатирамъ, г-да, че г-нь Божиловъ, макаръ да не е юристъ, не еднократно даде уроци на юриститъ, не еднократно даде доказателства, че има тънко правно чувство, и много умело, ще добавя — нека ми бжде простено — хитро знае да се измѣква отъ тѣзи заплетени материи, безъ да поинадче въ капана на юриститъ. (Ржкоплѣскания) Да си призная, азъ много внимателно проследихъ тѣзи 15 наредби-законали и решения на Министерския съветъ, дебатъхъ — нали съмъ опозиция, трѣбва да дебна — да намѣря единъ случай, където той да е наложилъ новъ данѣкъ, за да му кажа: „И Вие, г-нь министри на финанситъ, сте нарушили чл. 48 отъ конституцията“, но въпрѣки моитъ търсения, азъ не намѣрихъ той да е нарушилъ чл. 48 отъ конституцията. Признавамъ го, и дължа тукъ да отдамъ кесаревото кесарю. Искамъ сега пъкъ да отдамъ божието Богу. Искамъ да видя, кое е правото на Парламента, за да го отдамъ нему, и кое е правото на народа, за да го отдамъ нему.

Касае се за одобрението на 15 наредби-законали и решения, издадени когато е било разтурено Народното събрание. Първата наредба-законъ е издадена на 20 ноември 1939 г., а последната — на 23 февруарий 1940 г.

Г-нь докладчикътъ прочете мотивитъ къмъ предложението и азъ искамъ сега да ви обърна вниманието на една частъ отъ тѣхъ. Нѣма да оспоря, че действително днесъ България се намира предъ външна, ако не и вътрешна опасностъ, и че действително при събитията, които станаха това лѣто, тѣзи мѣрки трѣбваше неотложно да се взематъ. Азъ нѣма да бламирамъ правителството за това, че е взело тѣзи мѣрки. Напротивъ, азъ ще го похваля, че ги е взело. Г-нь министърътъ на правосъдието въ мотивитъ къмъ законопроекта казва: „Тежкото международно положение и нуждата да се взематъ мѣрки срещу всѣка евентуалностъ, наложиха на правителството да вземе нѣкои мѣрки, които имаха за целъ да обезпечатъ държавната независимостъ и сигурностъ и засилятъ народната отбрана. Необходимостта отъ тѣзи мѣрки е повече отъ очевидна“. Съгласенъ съмъ съ тѣзи наредби, които сж издадени за задоволяване прѣжитъ нужди на армията, за заздравяването на народната отбрана и въ връзка съ свикването подъ знамената на нѣкои набори отъ запаса. Най-после, г-да, правителството е, което знае тайнитъ на дипломатията, правителството е най-добре осведомено, дали е заплашена нашата страна. Ние, обикновенитъ граждани, не можемъ да знаемъ, какви сж тайнитъ сведения на Министерството на войната и на Министерството на външнитъ работи, туй избѣгва единъ видъ отъ нашия контролъ и оставя правителството да сѣди, дали сж налице ненормалнитъ условия, които оправдаватъ прилагането на чл. 47 отъ конституцията. Ако, обаче, прегледате издаденитъ наредби-законали, одобрението на които сега се иска, ще видите, че макаръ на пръвъ погледъ тѣзи условия да сж налице, макаръ да имаме ние основание да твърдимъ, че има тежко и сложно международно положение, има издадени наредби-законали, по които може да се направи известна критика.

И по-рано казахъ: веднажъ Народното събрание избрало, азъ не намирамъ основание правителството да издава наредби-законали. Първата наредба-законъ правителството издава на 20 ноември — тогава г-нь Божиловъ е счелъ, че е нужно да се направятъ нѣкои бързи и неотложни работи въ връзка съ народната отбрана. Азъ бихъ желалъ тукъ да отправя единъ въпросъ къмъ правителството: щомъ то е констатирало, че трѣбва да се взематъ бързи мѣрки, защо не направи изборитъ въ единъ день? Кой ви задължава васъ, г-да, като знаете, че трѣбва да се бърза, да проточите изборитъ месецъ и половина? Вѣрно е, въ наредбата-законъ за избиране на народни представители е казано, че изборитъ могатъ да бждатъ произведени едновременно, или по области. Но България прави 60 години избори въ единъ день, когато нѣмаше нито телефони, нито автомобили, нито толкова телеграфи. Защо вие, щомъ като е нужно толкова бързо да се издаватъ наредби-законали, не проявихте съобразителностъ да направите изборитъ въ единъ день? На

24 декемврий миналата година стана първият избор. Защо отложихте изборите за Коледа, за Нова година, и ги привършихте чак на 28 януарий? Ако бяхте направили изборите на 24 декемврий в цялата страна, можехте да съберете Народното събрание на 4 януарий и тогава нямаше нужда да издавате наредби-законови. Щом има международни събития, а няма Парламентът, който да поеме отговорностите, тогава, г-да, бързайте, произведете изборите в един ден!

Но, избра се Народното събрание. Азъ намирамъ, че се прояви една, да не кажа нелоялност — думата е силна — към избраното Народно събрание, но все пакъ нѣщо нередовно. Видѣхте, че имате 140 души болшинство — защо издавате пакъ наредби-законови? Защо не почакахте? Последниятъ изборъ стана на 28 януарий. На 6 и 23 февруарий виждаме да се издаватъ наредба-законови и решение! Защо не почакахте да се свика Народното събрание и то да гласува законови? Защо изправяте Народното събрание предъ свършени факти?

Този въпросъ е формаленъ. На него могатъ да ми отговорятъ: такова бѣше международното положение, трѣбваше да се отдѣли нѣщо за войската и т. н. Най-после азъ бихъ приелъ и това, но бихъ препорѣчалъ да не се прави, да не става това, което сме наблюдавали: като падне министъръ отъ властъ, въ последния денъ да издаде колкото може заповѣди за назначения и уволнения, за да постави замѣстника си предъ свършени факти. Едно правителство, което, следъ като е избрало Народно събрание, и народните представители сѣмъ налице, бързъ, преди да свика Народното събрание, да издаде наредби-законови, прилича малко на такъвъ министъръ. Може сѣга издаденитъ наредби-законови да сѣмъ малко по брой, но въ миналата камара се предложиха за одобрение наредби-законови, издадени въ една нощъ, най-нередовно, съ които се посѣгаше на свободата на събранията, на свободата на печата — наредби-законови, издадени следъ като бѣше избрано вече Народното събрание.

Азъ искамъ да обърна вниманието ви на нѣкои отъ предложенитъ за одобрение наредби-законови

Първо. Издадената наредба-законъ за оставяне въ сила миналогодишния бюджетъ — три дванадесетинки. Тая наредба-законъ не е издадена по силата на чл. 47, а по силата на чл. 122 отъ конституцията. Тукъ не се иска да бѣдатъ налице условията на чл. 47 отъ конституцията, а се иска друго: да е налице ненормално външно или вътрешно положение и пр. Щомъ като правителството констатира, че не може да свика Камарата, всѣки моментъ може да вземе, по силата на чл. 122, едно такова решение. Тукъ не можемъ да направимъ възражение.

Второ. Издадена е наредба-законъ за сключване на заемъ за Главната дирекция на строежитъ. Наистина, съгласно членове 124 и 125 отъ конституцията, правителството, когато Народното събрание не може да се свика, може да сключва заеми, но само до размѣръ на 3.000.000 л. Правителството, обаче, е сключило заемъ 75.000.000 л.

Сотиръ Яневъ: Тия 3.000.000 л. сѣмъ валоризирани.

Петко Стайновъ: Азъ гледамъ какво ни се предлага да одобримъ. Четохъ и „Държавния вестникъ“ и констатирахъ, че е сключенъ за Главната дирекция на строежитъ заемъ 75.000.000 л., когато конституцията казва, че правителството може да сключва заеми само до 3.000.000 л.

Трето. Издадени сѣмъ наредби-законови за допълнителни бюджетни кредити. За разрешаването на такива кредити трѣбва вече да сѣмъ налице непремѣнно условията на чл. 47 отъ конституцията. Но дължа да подчертая, че когато се касае за разходи въ връзка съ народната отбрана, въ връзка съ международнитъ събития, азъ не вѣрвамъ въ тая Камара да се намѣри единъ, който да направи възражение, който да откаже да одобри отпуснатитъ за тая целъ кредити. Правителството счита, че има външна опасност и ние приемаме, че тя е налице. Казахъ и порано, че азъ не правя никакво откритие. Това го има и въ доклада, който е отправенъ отъ министъръ-председателя до Негово Величество Царя. Въ този докладъ се казва: „Поради събитията, които се развиха презъ текущата година, и поради специалнитъ условия, въ които се намираще нашата страна, наложи се Министерството на войната да изразходва повече, отколкото е било предвидено, изразходва се повече за дневни, за станове, за лагерни, за повиканитъ на обучение запасни офицери, за

фуражъ, за прехрана, за набавяне газови маски, за превъзочни материали, за набавяне бойно снаряжение“ и т. н. и т. н. Никакво възражение не можемъ да направимъ тукъ. Военното министерство, Министерството на външнитъ работи, Министерскиятъ съветъ — той е съгласенъ въ този случай.

Разрешенъ е съ наредба-законъ допълнителенъ бюджетенъ кредитъ отъ 671.362.000 л. Приемамъ, че и тукъ сѣмъ били налице условията на чл. 47 отъ конституцията; и тукъ не можемъ да направимъ възражение. Трѣбвало е да се плащатъ заплати на войницитъ, да се даде за въздухоплаването и т. н.

Има, обаче, единъ кредитъ отъ 247.000 л. за Министерството на земедѣлието. Защо е използвано тукъ постановлението на чл. 47 отъ конституцията? За да се създадатъ три мѣста за секретарь-счетоводители и 6 мѣста за надзиратели по експлоатацията на горитъ. Азъ не виждамъ тукъ връзката между нуждата да се взематъ мѣрки за народната отбрана, да се снабди войската съ нужното ѝ, и създаването на тѣзи 6-7 служби, между които има и една за писарка-машинистка. Защо правителството не почака единъ месецъ, да се събере Народното събрание и то да разреши този кредитъ? Туй свързано ли е съ народната отбрана?

Друго. На 25 ноемврий 1939 г. е издадена наредба-законъ за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ 17.885.830 л. Въ тази наредба е предвиденъ за Потасителната каса кредитъ въ размѣръ 670.000 л. за надничари. Питамъ: не можеха ли да почакаятъ тѣзи надничари? Това въ връзка съ народната отбрана ли е?

Сжщото е и съ заема отъ фонда „Обществени осигуровки“ и съ засилването на кредита по § 11 отъ бюджета на Върховното правителство за набавяне на ордени. Нима и орденитъ не можеха да почакаятъ?

Засилва се кредитътъ по Министерството на финанситъ за пжтни и дневни и за изплащане на загубени процеси. Защо сѣмъ пакъ тѣзи загубени процеси? Има и въ Министерството на вътрешнитъ работи, въ администрацията, загубени процеси. Не можеше ли тѣзи загубени процеси да почакаятъ да се събере Народното събрание, за да видимъ тѣзи загубени процеси за какво сѣмъ. Най-после можеше и да не ги разгледаме, но тѣзи загубени процеси нѣматъ връзка съ народната отбрана и можеше да почакаятъ.

Разрешава се кредитъ по § 28 отъ бюджета на Министерството на финанситъ за купуване жѣлѣзни касетки за картонитъ на данъчнитъ управления. Може да сѣмъ много необходими тия касетки, вѣрвамъ това, но трѣбваше ли тѣхното набавяне да се свързва съ народната отбрана, съ опасността отъ външни и вътрешни врагове?

Министъръ Добри Божиловъ: Този кредитъ е даденъ по чл. 126 отъ конституцията, а не по чл. 47.

Петко Стайновъ: Добре. Не възраavamъ.

Д-ръ Никола Сакаровъ: По чл. 126 отъ конституцията правителството може да разходва до 1.000.000 л.

Министъръ Добри Божиловъ: Този кредитъ не е въ връзка съ чл. 47.

Петко Стайновъ: Г-да народни представители! Бюрократията гледа да си нареди работитъ. Така е било винаги. Министритъ може и да не видятъ, защото тѣ гледатъ общитъ линии. Затова и азъ взехъ думата сега, да обърна внимание на тази работа, за да не се злоупотребява съ чл. 47, да не си служи бюрократията съ него и контрабанда да си нарежда работитъ. Затуй взехъ думата да обърна вниманието ви и да кажа, че даже и при най-голѣмото старание на г-нъ министра на финанситъ — убеденъ съмъ въ това — и въ неговото министерство сѣмъ прокарани такива работи.

Разрешава се на Министерството на земедѣлието отъ свободнитъ суми по фонда „Трудови земедѣлски стопанства“ да вземе заемобразно 30.000.000 л. Това сжщо така е единъ заемъ; нищо друго не е, освенъ заемъ. Ше кажете: и тукъ е приложенъ чл. 125 отъ конституцията. Добре, но не можеше ли да се почака да дойде Народното събрание?

Издадена е наредба-законъ за отпускането на 75.000.000 л. заемъ отъ Пошенската спестовна каса на Главната дирекция на строежитъ. Сега пакъ е раздаденъ

законопроект за разрешаването на други 75.000.000 л. заемъ пакъ отъ Пощенската спестовна каса за сжщата дирекция. Втори заемъ ли се разрешава отъ 75.000.000 л. на Главната дирекция на строежитъ отъ Пощенската спестовна каса?

Министъръ Добри Божиловъ: Да, това е втори заемъ. Чл. 125 отъ конституцията дава право на Министерския съветъ да сключва заеми до 3.000.000 л. Ние ги смѣтаме тия 3.000.000 л. златни. Тъ отговарятъ на 81.000.000 днешни лева. А ние сключихме заемъ 75.000.000 л. Сега даваме на тая дирекция други 75.000.000 л.

Петко Стайновъ: Дали може да става валоризиране, това е спорно. Въ конституцията не е казано „златни лева“.

Министъръ Добри Божиловъ: Е, ние така го изтъквахме.

Петко Стайновъ: Както и да е! Азъ взехъ думата главно, за да обърна внимание да не се злоупотрѣбва съ чл. 47 отъ конституцията, защото може, утре да ни пратите въ отпускъ по единъ или другъ начинъ и правителството пакъ да започне да издава наредби-закопи въз основа на чл. 47 отъ конституцията. Може да сж налице условията по чл. 47 отъ конституцията, но може покрай тѣзи работи, които изисква народната отбрана, или сложното международно положение, да се прокаратъ и работи, които нѣмагъ никакво оправдание.

Тукъ има Парламентъ, който иска да знае — това му е функцията; тукъ има Парламентъ, който е ревнивъ за своитъ прерогативи и, мисля, че трѣбва да се поставятъ въ рамки и да се очертаятъ добре възможноститъ на правителството, да бжде ясно кога правителството може да прибѣгва до чл. 47 отъ конституцията. Утре може да се постави тукъ — често се говори за това — въпросъ за даване пълномощия на правителството. Предвидъ на международното положение — повтарямъ го, това се говори често — правителството може да поиска отъ народното представителство да му даде пълномощия, както сж дадени такива въ нѣкои други държави, като Белгия, Франция и пр. и пр. За да можемъ правилно да поставимъ въпроса, дали можемъ, съгласно нашата конституция, да даваме пълномощия, ще трѣбва да имаме добре установена практика по чл. 47 отъ конституцията.

Г-да! Ако всички въпроси могатъ да се уреждатъ въ всѣко време по чл. 47, като правителството бжде единственъ съдия по това, дали сж налице такива особени събития, за каквито говори той членъ отъ конституцията, правителството може винаги да казва, че има особени събития и може да урежда всички въпроси, тогава ние да си отидемъ. Ако има такова намѣрение, като изкараме бюджета, правителството ще ни пустане да си отидемъ. И понеже имало особени събития, по чл. 47 отъ конституцията ще почне да нарежда всичко само.

Затуй искамъ сега, когато ни се предлага да одобримъ тѣзи наредби-закопи, да взематъ думата повече народни представители, да очертаемъ ние здраво рамката, около която трѣбва да се придържа правителството, за да не би и въ бъдеще едно друго правителство, което и да бжде, да се отдаде на нѣкои прекалености и да урежда други работи. Шомъ се касае за войската, повтарямъ, никой нѣма да прави възражения. Но въпросътъ е за онова, което става покрай войската, или за което войската става претекстъ. Азъ искамъ изобщо да не се подаваме на контрабандно законодателство. Азъ искамъ законодателната работа да си остане на Народното събрание. Затуй ние сме избрани тукъ, за да можемъ, г-да, да законодателствуваме съ чувство на отговорност и да изразимъ онова, за което ни е пратилъ народътъ тукъ. Ние сме и законодателна власт, и контролна власт. Обаче когато тия наредби-закопи вече сж издадени, когато вече се прилагатъ като законодателни текстове, много мъчно е да се отмянатъ или промѣнятъ.

Ето защо, налага се да обърнемъ внимание на правителството въ това отношение. Прочее, тѣзи кредити, които сж за войската, азъ ги одобрявамъ, намирамъ ги умѣстни, намирамъ ги напълно оправдани, обаче по другитъ, които нѣмагъ нищо общо съ народната отбрана, азъ си правя моитъ резерви. (Нѣкои народни представители ржкоплѣскагъ)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Сотиръ Яневъ.

Сотиръ Яневъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Въпросътъ, който е сложенъ предъ васъ, народното представителство, за обсъждане и решение, е единъ интересенъ въпросъ. Той стана по-интересенъ въ връзка съ разсѣжденията, които направи г-нъ Петко Стайновъ около законодателствуването по силата на чл. 47 отъ конституцията. Вие чухте заключителнитъ думи на г-нъ Стайновъ. По сжщество той заяви, че одобрява всички наредби-закопи, включени въ предлаганото за одобрение решение, които се отнасятъ до нуждитъ на армията. Той направи известни резерви само по отношение на ония наредби-закопи на Министерския съветъ, които, по негово мнение, нѣмагъ прѣка връзка съ нуждитъ на народната отбрана, съ нуждитъ на войската.

По сжщество, азъ смѣтамъ, че може да се поспори съ г-нъ Стайновъ, дали нѣколкото наредби-закопи, които той цитира като такива, които нѣмагъ връзка съ нуждитъ на войската, действително нѣмагъ тая връзка, или я иматъ. Азъ поддържамъ, че всички тия наредби-закопи, които сж издадени отъ 25 октомври 1939 г. до 23 февруарий 1940 г., сж отъ много спешенъ характеръ, прѣко или косвено тѣ сж свързани съ интереситъ на държавната сигурностъ, на народната отбрана, колкото по външенъ видъ да оставятъ впечатлението, че сж мѣроприятия, нѣмащи връзка съ народната отбрана.

Азъ ще се върна после върху тоя въпросъ, но преди това позволявамъ си да направя нѣкои бележки относно първата частъ отъ речта на г-нъ професоръ Стайновъ. Искамъ да оспоря нѣкои отъ неговитъ тезиси, отнасящи се до прилагането на чл. 47. Г-нъ Стайновъ хвърли единъ погледъ и върху законодателството по силата на чл. 47, одобрено отъ миналата Камера.

Преди всичко азъ мисля, че законодателството съ наредби-закопи напоследъкъ, и онова законодателство съ наредби-закопи, което имаме преди миналата Камера, се сжществено различаватъ. Г-нъ Стайновъ поддържа, че по-рано е имало едно съвършено ненормално вътрешно положение, но той, като добъръ теоритикъ по конституционно и административно право, смѣта, че преситено е билъ прилаганъ чл. 47 отъ тогавашното управление. Нѣма да споримъ, че законодателството по чл. 47 отъ правителствата, които имаме до 1938 г., е едно законодателство, което обхващаше всички области на нашия държавенъ животъ. Това е едно законодателство, което може да бжде критикувано, едно законодателство, което имаме редица грѣшки. И ми се чини, че когато се одобряваше съ едно решение законодателството по чл. 47, въ миналата Камера се пое единъ ангажиментъ да се извърши единъ прегледъ на тая законодателна дейностъ и много отъ тѣзи несъобразности и грѣшки, които сж били допущнати въ тѣзи 1761 наредби-закопи, както каза г-нъ д-ръ Сакаровъ — той добре помни това — да се поправятъ; да се отстранятъ много нѣща, които сж нецелесъобразни и които биха могли да бждатъ замѣнени съ нѣщо по-добро. Това не стана. И може би това е една грѣшка. Несъмнено, че законодателството, по тоя начинъ, по който бѣше правено въ миналото, винаги е въ единъ рискъ да сгрѣши. Това законодателство е лишено отъ едно обсъждане, каквото има, когато законодателствува Народното събрание. Не само това. Вънъ отъ тѣзи обсъждания, които ставатъ сега въ Народното събрание, вие знаете, че върху тѣзи законодателни въпроси има и едно обществено мнение, което бди, има една предварителна консултация на сведущи организации и лица, които сж една гаранция, че законодателството ще бжде здраво, ще бжде именно безъ грѣшки, или съ по-малко грѣшки, отколкото когато се създаватъ наредбитъ-закопи само отъ единъ Министерски съветъ.

Но актътъ, съ който се одобриха наредбитъ-закопи отъ миналото XXIV обикновено Народно събрание, азъ мисля, не може да се таксува, да се квалифицира като нѣкаква амнистия — теза, която поддържа г-нъ Петко Стайновъ. Такова понятие, такова интерпретиране на чл. 47 азъ го чувамъ за пръвъ пътъ. Не съмъ го училъ никѣде въ конституционнитъ теории. И ми се чини, че ако вземемъ да смѣтаме като амнистия всички такива законодателни актове, ние бихме се поставили въ много неудобно положение и бихме дали едно погрѣшно тълкуване на смисъла и значението на чл. 47 отъ конституцията. Защото вие знаете, че режимътъ отъ 1935 г. ангажира много хора, много интелектуални личности, които се притекоха на помощъ, които се счетоха съ тогавашнитъ политически факти, които се туриха въ услуга на тогавашното управление, което законодателствувахе по

силата на чл. 47 от конституцията. Между тия хора, добросъвестни българи, които не са искали да създават никакви усложнения във живота на държавата, а са искали да помогнат на управлението, били и самият уважаван г-н Петко Стайнов. Аз не мисля, че той е амнистиран; аз не мисля, че той чрез тая квалификация иска да признае и себе си като агент на миналия политически режим; като човек, който е вършил някакви политически престъпления, или е сътрудничил на хора, които са вършили политически престъпления. Това е една теза, която не може да се изнася тук и да се поддържа по този начин, както г-н Стайнов се опита да я поддържа. Несъмнено, в нашия случай ние имаме нещо съвършено друго. Тогава не е имало дума да се даде амнистия на ония, които са законодателствували по чл. 47 от конституцията.

Г-да народни представители! Имаше едно друго съображение, което е още важно и което заслужава да бъде повторено и в сегашното Народно събрание. За да се одобрят тия законодателни актове, издадени по силата на чл. 47 от конституцията, имаше една фактическа причина, която била решаваща. Създадени бяха 1761 наредби-законали, обхващащи всички области на нашия държавен живот, обхващащи стопанството с всичките му сложни прояви, обхващащи и правосъдното ведомство, отнасящи се до администрацията, отнасящи се до външни политически актове. Шеше ли да бъде възможно Народното събрание да влине ръка против тия актове и какви последици биха се създали, ако последваше едно решение на тогавашното XXIV обикновено Народно събрание, според което едни кои си наредби-законали се анулират? Шеше да настане пълен хаос, шеше да настане едно фактическо усложнение във нашия държавен и правен живот, защото това законодателство, обхващащо, както казах, всички области на нашия държавен живот и на управлението. Следователно, тая фактическа нужда, да се покрие с решение от Народното събрание тая законодателна дейност, за да се оформи едно фактическо положение, е била решаващото съображение, за да гласува миналото Народно събрание решението, с което бяха одобрени тая голъма бройка, именно 1761 наредби-законали.

Ето това е главното обяснение, г-да, защо XXIV-то обикновено Народно събрание гласува тѣзи наредби-законали. Създава ли се единъ precedentъ съ това гласуване, който да е влиятелъ на днешното правителство или на вчерашното правителство чрез този начинъ на процедуре и прилагане на чл. 47 от конституцията, текста на който знаятъ всички? Аз съм дълбоко убеденъ, че речитъ, които се държаха по този повод — аз не бѣх тогава народенъ представителъ, но ги слушахъ отъ журналистическата ложа — критикитъ, които се направиха на това законодателство въ които имаше доста основателни бележки, са влияели върху нашата правна съвестъ, върху нашето обществено мнение, влияели са върху самитъ насъ, влияели са и върху правителството. И аз съм убеденъ, че тукъ нѣма склонностъ да се прилага чл. 47 от конституцията, защото има вече единъ пробивъ, има едно широко тълкувание на този членъ който позволява да прибѣгнемъ къмъ него, респективно управлението да прибѣгне къмъ него, дори когато не би имало нужда.

Не, г-да народни представители! Аз мисля, че и правителството, което е законодателствувало отъ 25 октомври 1939 г. до 23 февруари 1490 г., сигурно не се охота е отишло къмъ този начинъ на законодателствуване. То е отишло къмъ него дори съ едно смущение, защото отъ много мѣста, отъ дълго време се правятъ предупреждения да не се следва, да се избѣгва въобще практиката да се законодателствува по чл. 47 от конституцията. Но, за да се прибѣгне къмъ това законодателствуване, както въ самитъ мотиви къмъ предложението е обяснено и както се вижда конкретно въ цитиранитъ наредби-законали, които правителството иска да бъдат одобрени отъ насъ, то се е ръководило отъ важността на тия въпроси, отъ важността на тия мѣроприятия, които спешенъ характеръ не подлежи абсолютно на никакъв споръ. И тукъ, всъщностъ, когато ние преценяваме условията, при които са издадени тѣзи наредби-законали, когато ние сме сезирани и трѣбва да дадемъ отговоръ, одобряваме или не одобряваме тия наредби-законали ние ще излизаме отъ едно формалистично гледище, амаи са излице условията на чл. 47 от конституцията, първо, и, второ, дали тия мѣ-

роприятия са отъ спешенъ характеръ, който налага издаването на казанитъ наредби-законали.

На първия въпросъ азъ отговарямъ положително. Азъ мисля, че нѣма по-класически, точно отговарящи на чл. 47 от конституцията условия отъ тия, които ние имаме отъ 25 октомври 1939 г. до последнитъ дни на м. февруари т. г. Нѣщо повече, това изключително време започна още презъ м. септември. И, следователно, ония мѣроприятия, които правителството е трѣвало да обсъди и узакони, то е трѣвало да ги вземе, ръководейки се именно отъ голѣмитъ държавни интереси.

Г-нъ Петко Стайновъ поставя единъ другъ въпросъ: следъ като, казва, е било разтурено XXIV-то обикновено Народно събрание, което е щѣло да се свика на 28 октомври — срокътъ, който е предвиденъ въ конституцията — може ли да се законодателствува по чл. 47 отъ нея? Той поставя и още единъ другъ въпросъ, веднажъ избрано новото Народно събрание, може ли правителството да законодателствува по чл. 47? Азъ мисля, че и на първия, и на втория въпросъ ще се отговори положително дотолкова, доколкото са налице общитъ условия за прилагането на чл. 47 отъ конституцията, защото разтурянето на XXIV-то Народно събрание е единъ фактъ, който има прѣко значение за законодателната дейностъ. Независимо отъ това, че Народното събрание е трѣвало да бъде свикано въ установения конституционенъ срокъ. Събрание нѣма. По едни или други причини отъ чисто политически характеръ Събрание нѣма, то е разпуснато. Не може да се спори, че, ако нуждата е безспорна, Министерскиятъ съветъ може да управлява по чл. 47 отъ конституцията. Отъ друга страна, макаръ да е избрано новото Народно събрание, но то още не се е конституирало, то още не се е събрало — по едни или други причини, които са отъ чисто политически характеръ. Не може да се спори, че и при положението на избрано Народно събрание, на избрани народни представители, спешността е решаваща. И въ този случай правителството може да приложи чл. 47 и да законодателствува. Така азъ мисля.

Г-да народни представители! Ако, обаче, разгледаме по същество наредбитъ-законали, които се предлагатъ да бъдат одобрени съ решение на Събраниято, ще видимъ, че въ по-голѣмата си частъ — това се обясни — тѣ са наредби-законали, които се отнасятъ до нуждитъ на нашето Военно министерство. За това законодателство и за този начинъ на законодателствуване, справедливо и основателно забележи г-нъ Петко Стайновъ, министърътъ на финанситъ, въобще правителството, се е считало съ текстоветъ на самата конституция. Така, наприкладъ, наредбата-законъ за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на държавата за 1939 г. Ами че чл. 126 отъ конституцията изрично говори, че могатъ да бъдатъ гласувани тия кредити, но тия кредити не трѣбва да надминаватъ милионъ. Вие знаете, и финансиститъ най-добре знаятъ, че тия цифри сравнени съ сегашнитъ нужди, подлежатъ на валоризация. И когато ние ще изчисляваме и ще преценяваме размѣга на тия кредити ние ще видимъ, че валоризирани сумитъ, които са упоменати въ съответнитъ членове на конституцията, даватъ именно горе долу това, което е предвидено като разходъ въ цитиранитъ наредби-законали.

Тѣ е случаятъ и съ пунктъ 3, съ наредбата-законъ за отпускане на заемъ въ размѣръ на 75 милиона лева отъ Пошненската спешовна каса на Главната дирекция на строежитъ. И тукъ имаме едно приложение на чл. 125, като се вземе предвидъ, че тази сума отъ 75 милиона лева е надлежно валоризираната сума, предвидена въ този чл. 125 отъ конституцията.

Пунктъ 4: наредбата-законъ за оставяне въ сила и действие законитъ за бюджетитъ и бюджетитъ на държавата, на желѣзницитъ и пристанищата и на разнитъ фондове на държавата, включително и на Главната дирекция на строежитъ за 1939 бюджетна година презъ м. януари, февруари и мартъ 1940 г. И това е строго съобразено съ чл. 122 отъ конституцията.

Що се отнася до точка 5, до решението, съ което, на основание чл. 39 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията, се разрешава на Министерството на войната да поеме ангажиментъ за 1940 г., чл. 39 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията е съвършено ясенъ и категориченъ. Тамъ е казано: (Чете) „Министритъ не могатъ нито сами, нито по решение на Министерския съветъ да изразходватъ или да задѣлжа-

ватъ държавното съкровище въ разходи по-големи отъ разрешенитъ имъ бюджетни и допълнителни бюджетни кредити“. А въ втората алинея е казано: (Продължава да чете): „Исключение се допуска за вещевени разходи, само когато естеството на предприятието не позволява да се свърши то въ една бюджетна година безъ вреда за държавното съкровище. Въ такъвъ случай може да се поематъ задължения за разходи, платими най-много отъ три следващи бюджети, съ разрешение на Министерския съветъ“. Значи, въ настоящия случай едно решение позволява на Военното министерство да поеме ангажменти за 1940 г., при ограничителното условие тия суми да не надхвърлятъ 3/4 отъ кредита за миналата година. Постъпено е съвършено правилно и законътъ за бюджета, отчетността и предприятията не е нарушенъ.

Заслужава също така да се отбележи точка 6: наредба-законъ за освобождаване отъ запоръ пенситъ за първото тримесечие на 1940 г. Въ миналото е имало случаи, когато това е уреждано по чисто административенъ редъ. Сега то е включено тукъ. Да се смѣта, че е една грѣшка, това азъ не мога да поддържамъ.

Отъ тамъ нататкъ: точка 7 и точки 8 и 9 — това сѫ наредби-законови, които сѫ наложени именно отъ крайно изключителнитъ условия на нашия животъ и особено на внезапно изникналитъ военни нужди. Кой е могълъ да предполога, че ще стане нужда да бъдатъ събрани подъ знамената известни набори? То дойде като резултатъ на събитията, и отъ тукъ нуждата да се уреди положението, заплатитъ и осигуровкитъ на повиканитъ въ войската за временно обучение. Нима това може да бѣде оспорено, като имаме предвидъ, че това е една тежка повинност, която не може да откаже никой български гражданинъ; една повинност, която създава известно смущение въ частния граждански животъ? И ако за войницитъ, за тия, които отиватъ подъ знамената, грижата за тѣхното обучение е на Военното министерство, то грижата на правителството, на управлението е да осигури тѣхнитъ мѣста, да осигури тѣхнитъ заплати — изцѣло въ държавнитъ учреждения и наполовина въ частнитъ предприятия, защото — нека да бѣдемъ съвършено наясно по този въпросъ — останѣли ли да се урежда тази материя като въпросъ между заинтересуванъ работодателъ и работникъ, можемъ да бѣдемъ сигурни, нѣмаше да има миръ и спокойствие оня, който отива въ казармата или който отива на границата, защото ще се смѣта, че той е напустналъ, и грижата за издрѣжката на неговото семейство щѣше да остане проблематична. Но по този начинъ действувайки, съ задължението на предприятието, на работодателя да осигури издрѣжката на семейството на мобилизирания, опростиха се конфликтитъ, създаде се относително спокойствие, което трѣбва да бѣде надлежно оценено. И върху тази база ние спасихме въ българския общественъ животъ, пѣкъ и въ частния животъ, много неприятности и се даде едно указание, че когато българскитъ граждани сѫ повикани да изпълнятъ своя воененъ дългъ, тѣхнитъ семейства оставатъ подъ закрилата, подъ попечителството на държавата. (Ржкоплѣския) Държавната принуда е била повече отъ всѣки другъ пътъ необходима въ такива случаи и тази стѣпка на Министерския съветъ — по предложение сигурно на военния министъръ — заслужава нашата администрация. Защото това е единъ много важенъ приносъ, да имаме спокоенъ тилъ и да се смѣта, че на военната повинност, която създава материални затруднения, отговаря една държавна грижа, за да може семейството на мобилизирания да бѣде относително спокойно.

Макаръ че имаме тази наредба-законъ, г-да народни представители, и на васъ, и на менъ сѫ известни маса случаи, въ които пакъ се спори. Има такива, които, като се върнатъ, уволнени, заварватъ на тѣхно мѣсто назначени други. Явява се споръ: ще се задържи ли този, който е дошълъ да замѣсти единъ мобилизиранъ и демобилизиранъ, или пѣкъ ще трѣбва оня, който е напустналъ, службата си и е отишълъ въ казармата, автоматически да бѣде възстановенъ? При наличността на единъ категорични постановления, пакъ казвамъ, има конфликти и въ различнитъ учреждения се спори. А какво щѣше да бѣде положението, ако нѣмахме и тази регламентация, която ни дава законътъ-наредба!

Азъ не искамъ да пропусна и точка девета, която засѣга именно набавянето на всевъзможни медикаменти и материали отъ „Червенъ кръстъ“. Та може ли да става споръ, че

тая нужда, да се набавятъ медикаменти и да се складираатъ, е една нужда тѣсно свързана съ нуждитъ на нашата народна отбрана?

Точка десета гласи: (Чете) „Наредбата-законъ за изменение и допълнение на закона за разрешаване на министра на желѣзницитъ и пристанищата да поеме задължение за нуждитъ на Българскитъ държавни желѣзници и пристанища въ размѣръ на единъ милиардъ лева, платими за повече отъ 3 бюджетни години“. Азъ мисля, че и тукъ е излишно да споримъ и да смѣтаме, че тази наредба-законъ нѣма връзка къмъ общата причина, която е създавала законодателството по чл. 47 отъ конституцията. Касае се до известни желѣзнопѣтни мѣроприятия, които отдавна сѫ въ ходъ, които отговарятъ, безспорно, на стопанскитъ нужди и интереси на държавата, но които — това не е тайна — ако бѣдатъ по-скоро свършени, ще бѣдатъ единъ приносъ и къмъ нашата народна отбрана. Следователно, нѣма защо да смѣтаме, че когато се харчи за държавнитъ желѣзници, нѣмаме военни нужди, нѣмаме военна отбрана, нѣмаме държавна сигурност. Тая теза никой не може да поддържа, макаръ да се отнася до единъ съвършено другъ ресорть, който нѣма нищо общо съ нашето Военно министерство и съ прѣжитъ наши военни нужди.

На последно мѣсто идватъ, като твърде спорни, отбелязанитъ разходи или заеми въ точка единадесета на проекторешението, които се отнасятъ до нашето земедѣлие. Г-да народни представители! Приелъ веднажъ Министерскиятъ съветъ, че се намира въ единъ изключителни условия — условията, които предвижда чл. 47 — той не може да игнорира известни нужди по Министерството на земедѣлието, защото — ние ще имаме случая да говоримъ по този въпросъ сигурно при другъ поводъ — мѣроприятията на Министерството на земедѣлието сѫ мѣроприятия отъ голямо, отъ колосално значение въ сегашния именно моментъ, когато свѣтътъ се намира въ една голяма война, когато ние сме въ положение да изчакваме, да се грижимъ за нашата държавна независимостъ и сигурностъ и когато цѣлото наше стопанство трѣбва да го пригостимъ къмъ тия изключителни, къмъ тия нови условия на българския животъ. Българското стопанство и цѣлнитъ финансовъ животъ се пригаждатъ къмъ тази военна конюнктура, която забелязваме въ свѣта. Народната отбрана и държавната сигурностъ не се изчерпватъ само въ прѣжитъ военни мѣрки, които е длъжно да вземе българското правителство. Тая народна отбрана и държавна сигурностъ засѣгатъ прѣко и сектора на българското стопанство. Вие виждате, ние всички четемъ, каква роля играе стопанството въ една голяма война. Преди да се развиятъ на западниятъ фронтъ или по другитъ фронтове военни действия, ние виждаме една фаза на свѣтовната война, въ която стопанството е една прицелна точка, за да бѣде то атакувано или пѣкъ да бѣде стабилизирано, за да даде материалнитъ ресурси на военната отбрана, на войската. И тукъ, безъ да смѣтамъ, че сѫ тия кредити отъ 30 милиона лева, дадени на Министерството на земедѣлието взаимнообразно, които ще бѣдатъ върнати следъ като дойде редовниятъ бюджетъ, е направено кой знае колко много нѣщо, азъ съмъ наклоненъ да поддържамъ, че тия 30 милиона лева сѫ били за единъ съвършено спешни нужди, спешни не само отъ гледище на политическия международенъ моментъ, но спешни отъ гледище на отбранителното българско стопанство: едно стопанство, което трѣбва да използва и сезона и момента за да подготви известни мѣроприятия, които иматъ голямо значение по-късно за общата ни задача — държавната ни сигурностъ. Ако се касае за разходи за единъ интензивни култури, тия мѣрки трѣбва да бѣдатъ взети именно презъ единъ определенъ сезонъ. Нима вие ще ги дадете или ще препоръчате да се дадатъ тия срѣдства, когато мине бюджетътъ, безъ да се държи смѣтка за сезона и нуждата? Азъ мисля, че такъвъ съветъ ние не можемъ да дадемъ на министъра на земедѣлието, ако се касае, да кажемъ, да се приготвятъ известни пѣтища къмъ единъ стопански обекти, горски и други, както е въ случая. Ще чакаме работния ли сезонъ, пролѣтъта и лѣтото, за да ги извършимъ, или ще използваме безработния сезонъ на българското село, есенята и зимата, за да могатъ тия подготвителни работи своевременно да бѣдатъ извършени, и презъ истинския работенъ сезонъ всѣки единъ стопанинъ да се отдаде на своитъ грижи и на своитъ стопански мѣроприятия? Следователно, погрѣшна е тезата на ония, които поддържатъ, че кредитътъ, даденъ на Министерството на земедѣлието, е единъ кредитъ, който нѣма прѣка връзка съ нашата народна отбрана, къмъ която всички, отъ всички страни, иматъ достатъчно почитъ и уважение.

При това положение, азъ мисля, че Министерскиятъ съветъ, като е прибѣгналъ съ неособена охота къмъ законодателството по чл. 47, несъмнено е ималъ абсолютно закон-

ните условия, условията, които предвижда чл. 47 от конституцията, за да издаде тия наредби-закопи, отговарящи на държавния интерес, отговарящи на едни нужди, които никой не може да оспори.

Оставя, значи, чисто правният и формален въпрос: кито признаваме по същество, че тия наредби-закопи сж свързани съ събитията, че тй отговарят на една спешна нужда, ще ги гласуваме, или не? Азъ съмтамъ, че въпросътъ е предрешенъ, щомъ като имаме нуждата, щомъ като имаме спешността, щомъ като имаме съзнанието, че въ такива едни времена изпълнителната властъ има голъми отговорности и тия отговорности я принуждаватъ да вземе известни мърки и въ областта на законодателството. Но като признаваме, че тя е отговорила на едни държавни нужди, ние ще я освободимъ фактически отъ една политическа отговорност, която се предвижда по нашата конституция и ще одобримъ тия наредби-закопи съ решението, което е формулирано за днешното заседание. Съ това ние нма да кажемъ на днешното българско правителство и на българските правителства, които ще дойдатъ следъ днешното, че е една препоръчителна практика да се законодателствува съ чл. 47, но ние ще признаемъ и всъки пътъ ще одобряваме такива наредби-закопи, които сж съобразени съ условията, които изисква чл. 47. Ние бихме били доволни, тия случаи да сж по-рѣдки. Но тъй като това не зависи отъ насъ, това не зависи отъ управлението, не зависи отъ държавата, а зависи отъ други събития, ще се примиримъ съ този фактъ. И Народното събрание, особено когато признава — тъй както е въ днешния случай — нуждата да се поддържа народната отбрана, да се поддържа държавната сигурност, застрашавана отъ събитията, които се развиватъ около насъ, че трѣбва съ своя вотъ на одобрение на тия наредби да даде куражъ за една политическа отговорност, която трѣбва да бжде смѣло поемана, безъ да се страхуватъ г-да министритѣ отъ нѣкакви санкции и отъ отрицателни вотове, защото днешното време именно налага и изисква, за такива нѣща, които сж свързани съ интереситѣ на държавата, да се поема политическа отговорност. Тази политическа отговорност въ нашия случай заслужава похвала и ние съ нашето одобрение ще дадемъ урокъ на всички, които стоятъ на масата (Сочи министерската маса), че за доброто на държавата, въ името на висшитѣ държавни интереси, тѣ ще получатъ винаги подкрепата на Събранието, което също така знае да прещенява моментитѣ и което се отнася съ достатъчна грижа къмъ голъмитѣ интереси на българската държава. (Ржкоплѣския)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Никола Мушановъ.

Никола Мушановъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Въпросътъ, който се разисква сега, е същността на чл. 47 отъ българската конституция. Отъ 38 години азъ слушамъ такива дебати по чл. 47. Имамъ впечатлението, че тази пѣсенъ се пѣе често на различни гласове — кога както изнася.

Безъ да се впускамъ въ много подробности, ще отбележа, че нито терминътъ „амнистия“, който се даваше на практиката по чл. 47 въ XXIV-то Народно събрание, нито пъкъ новиятъ елементъ, който уважаемиятъ г-нъ Сотиръ Яневъ въвежда въ чл. 47 — спешността, сж елементи, които се обгръщатъ отъ конституцията. Конституцията си е много ясна. И азъ мога да направя едно заключение: колкото има кабинети, които зачитатъ и искатъ да уважаватъ Народното събрание, толкова по-малко си служатъ съ чл. 47; колкото пъкитѣ въ България сме имали кабинети, които не гледатъ добре на Парламента, винаги сж си служили повече съ чл. 47. Това е истината.

Г-да народни представители! Нека подкрепя мисълта си. Азъ не бѣхъ въ миналата Камара, по следѣхъ дебатитѣ по това, което г-нъ Стайновъ нарече амнистия — а азъ бихъ казалъ, по гласуването на вересия — за да се утвърдятъ 1.700 наредби-закопи и постановления, безъ народенъ представителъ да е прочелъ, както г-нъ Сакаровъ е говорилъ, единъ законъ, безъ да имате списъкъ на законитѣ, които ще утвърждавате съ вода си. Амнистия! На кого ще се дава амнистия? Да се дава на кабинетитѣ? Безспорно, това не е мисълта на г-нъ Стайнова. Да сте дали амнистия на законитѣ, които сте гласували? Колко бихъ желалъ да е тъй, защото амнистия като се дава, въобще се освобождава човѣкъ отъ затвора; и бихъ желалъ много закони, които сж гласувани, да сж освободени отъ затвора, както е, напримеръ, законътъ за печата, законътъ за стѣранията и др., а пъкъ ние ги виждаме въ същото положение, безъ да бждатъ амнистирани. Тѣй щото и законитѣ не сж амнистирани и нма защо да се говори за амнистия, защото терминътъ е утвърдено неопходимъ. Азъ зная едно — и вие ще си

го спомните всички — че настанаха ненормални събития отъ 19 май следъ военното пронунциamento, което стана въ страната. Това е фактъ. Но настѣпи време, когато България вътрешно се успокои и отвън нѣмаше опасност — и това е фактъ. Доказателствата ги имате не въ моето лично мнение, произволно мнение, а въ авторитетни органи на самата власт. Имате факта, когато въ 1936 г. двама министри отъ кабинета, г-нъ Мишайковъ и г-нъ Кожухаровъ, си подадоха оставкитѣ въ споръ съ тогавашния министър-председателъ, да се произведатъ по-скоро избори. Значи министри отъ кабинета намиратъ, че нма никакви външни и вътрешни опасности за произвеждане на изборитѣ. Вие имате и другъ единъ фактъ, който също трѣбва да се припомни. Той е знаменитата речъ на бившия министъръ на войната, г-нъ Луковъ, държана на 15 мартъ, въ която каза: „Недейте говори вече за армията; армията се прибра въ казармитѣ. Тя политика не прави. Недейте смѣта, че тя е прикината, за да не могатъ да се уреждатъ вътрешнитѣ работи по конституционенъ пътъ.“ Това не бѣше мое мнение и лично мнение на нѣкого, това е мнението на членове отъ кабинета тогава. За кого не е ясно; че въ него време съществуваше борба между тия министри и министър-председателя — най-подиръ негово мнение е — който не желаше Парламента? Въобщо не се желаше Народно събрание. Що ви е чудно тогава, че додого нмахме Народно събрание, всички искаха да работятъ съ чл. 47? Това сж, г-да, исторически факти, които азъ оставамъ на вашата преценка, за да кажете дали съмъ правъ или не.

Г-да народни представители! Тоя въпросъ е миналъ. Но ние сме сега въ ново Народно събрание и критикуваме одобряването на постановления, взети по чл. 47 отъ конституцията. Въ миналото Народно събрание се говорѣше, че ще се възстановятъ нѣкои закони, защото, както каза и преждеговорившиятъ, покрай сухото може да изгори и суровото. Кога ще започнемъ да преглеждаме тия закони! Нормалнитѣ условия на живота изискватъ да съживимъ вече погребанитѣ по този начинъ закони. Въ миналата Камара не започнаха това, като казваха, че нмало време. Надѣвамъ се, че условията, при които живѣемъ, диктуватъ вече да намѣримъ време, за да възстановимъ нѣкои закони — да ги нагодимъ къмъ новитѣ условия на нашия животъ.

Г-да народни представители! Съ това азъ свършвамъ по чл. 47. Безспорно, че уважаемиятъ г-нъ Стайновъ направи по-правилно разграничение. И азъ не бихъ съветвалъ кабинета да се води по аргументацията на г-нъ Сотиръ Яневъ. Не. По-правилна е тезата на г-нъ Стайновъ. Азъ бихъ желалъ кабинетитѣ винаги да иматъ по-голѣмо доверѣе въ Парламента, съ който сж принудени да работятъ. По този въпросъ, обаче, азъ ще говоря, когато му дойде времето. Парламентътъ ще бжде, ако изпълнява функциитѣ си; иначе, по-добре е да не бжде. Връзката между законодателната властъ и правителството трѣбва отново да се възстанови или иначе това ще бжде основата на всички безредици и неуредици, които ставатъ въ страната. Но то е другъ въпросъ.

Г-да народни представители! Азъ направихъ още въ началото едно питане най-чистосърдечно — питамъ и сега — защото начинътъ, по който се действуваша, ще създава подозрение. Вчера вие гласувахте три конвенции, сключени между българската държава и чужди държави за уреждане на стокообмѣна съ тия държави — единъ въпросъ належащъ, защото винаги говоримъ, че трѣбва непремѣнно да дѣлимъ дебушета, че трѣбва да се стремимъ за стопанския подемъ на страната. Всѣки съ радостъ вижда, че се работи въ този пътъ. И азъ се радвамъ, че можа да се сключи търговска конвенция съ Свѣтска Русия, съ която досега имаме много малѣкъ обмѣнъ. Всичко това е добро. Но вчера вие гласувахте тия конвенции въ цѣлостъ, представени тукъ отъ министра на външнитѣ работи, г-нъ Поповъ. Днесъ ви се раздаде сключената конвенция съ съседната намъ държава, Румѣния. Азъ питамъ, каква нужда имаше да се направи изключение за конвенцията, сключена съ Русия, да се иска да я одобримъ като постановление на Министерския съветъ, а не да ни се представи отъ министра на външнитѣ работи, както е редното, да се напечати и да ни се раздаде, за да я утвърдимъ? Туй изключение, което се прави, ми се чини, че е пакостно. Защо да правимъ изключение само за конвенцията, сключена съ Свѣтска Русия? Защо тукъ да не знаемъ всички текста ѝ, така както знаемъ текста на другитѣ конвенции? И защо министърътъ на външнитѣ работи да не я внесе, както е редно, а я внесе министърътъ на правосъдието като постановление, което трѣбва да утвърдимъ? Г-да народни представители! Азъ не мога да разбера защо става туй нѣщо.

Д-ръ Николай Николаевъ: Защото е одобрена отъ Министерския съветъ.

Никола Мушановъ: Уважаеми г-нъ народенъ представителю! Всѣка една конвенция, която се сключва между две държави, се сключва и се възприема най-напредъ отъ изпълнителната власт, отъ Министерския съветъ. Това е азбукито на управлението. И всички тия конвенции, които ни се представятъ тукъ, всѣщностъ, сѣ възприети отъ Министерския съветъ.

Тѣ не могатъ да се внесатъ, ако не сѣ приети отъ Министерския съветъ. Заслужава ли такъвъ апострофъ да ми правите Вие, който бѣхте министъръ? Тогава малкъ Ви е билъ чираклькътъ, ще трѣбва повече да чиракувате.

Дени Костовъ: Текста на конвенцията го имате и сте го чели. Защо правите въпросъ?

Никола Мушановъ: Не съмъ го челъ. Туй възражение ли е? Вие длъжни ли сте да дадете на народното представителство тая конвенция, както всичкитъ други? Вие имате задължение да направите това. Защо хвърляте упрѣкъ на мене, че азъ съмъ кривъ, че трѣбвало да я чета въ „Държавенъ вестникъ“? Защо не кажете и за другитъ конвенции същото?

Дени Костовъ: Ако народниятъ представител не чете „Държавенъ вестникъ“, кой ще го чете!

Никола Мушановъ: Слушай, този аргументъ е много чирашки!

Дени Костовъ: А Вашиятъ е много професорски!

Никола Мушановъ: Не е професорски, а истински.

Дени Костовъ: Малко повече скромностъ!

Никола Мушановъ: А-а-а, да Ви кажа ли, ние сме останали малко отъ старитъ и трѣбва повече да ни послушвате.

Дени Костовъ: За нещастие!

Никола Мушановъ: Азъ ще видя щастieto, което Вие ще донесете на нашата страна. Азъ гледамъ какво щастие носите на нашата страна, виждамъ го и ще го видя по-нататкъ.

Дени Костовъ: Две национални катастрофи на вашитъ плещи лежатъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: (Звъни)

Никола Мушановъ: Азъ гледамъ на вашитъ плещи какво лежи!

Игнатъ Хайдудовъ: Младитъ сѣ надеждата на България!

Никола Мушановъ: Това коя генерация е — четвъртата или петата? Ще има да си съпоставимъ възгледитъ.

Г-да народни представители! Азъ се обръщамъ къмъ кабинета и смѣтамъ, че създава едно противоречие въ собственитъ си очи, защото фактитъ сѣ отъ вчера и днесъ. Намирамъ, че не е правилно да се прави туй изключение. Бихъ пакъ молилъ, нека г-нъ министърътъ на външнитъ работи внесе конвенцията съ Съветска Русия въ цѣлостъ, за да я утвърдимъ тукъ. Защото не е въпросъ дали ще я утвърдимъ, или не. Азъ даже намирамъ, че ще бѣше добре, че вчера, когато се утвърдиха тритъ конвенции, не се казаха отъ правителството по нѣколко думи за държавитъ, съ които сключихме тия конвенции. Това сѣ важни въпроси и при сключването на нови конвенции добре е да се кажатъ две-три думи за търговскитъ отношения съ тия държави. Би било добре да се направи същото и по тая конвенция, но не се направи. Едно пожелание за младитъ, които намиратъ, че ние все стари работи сме разправяли. Ваша работа, но азъ нѣма да се откажа отъ дълга да излизамъ да говоря тукъ работи, които знамъ, че сѣ правилни, въпрѣки вика на всички. Това ми остана отъ миналото. Това ще оставимъ наследство на младитъ, които ще искаме да знаятъ да мислятъ и да почитатъ. (Нѣкои ржкоплѣскавъ)

(Народниятъ представителъ Никола Мушановъ, отивайки на мѣстото си, запитва за името на народния представителъ, който го е прекъсвалъ).

Никола Мушановъ: А-а-а, азъ не съмъ знаялъ, че г-нъ Дени Костовъ ме пресича! Да, ме извини, но ако бѣхъ знаялъ това, азъ щѣхъ да си кажа думата другояче. (Смѣхъ)

Дени Костовъ: Можете да си кажете думата. Трѣбваше г-нъ Вергилий Димовъ да бѣде между Васъ — тогава щѣше да бѣде добре!

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Лазаръ Поповъ.

Лазаръ Поповъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Вземамъ думата за първи пътъ въобще въ нашето Народно събрание, защото за първи пътъ съмъ народенъ представителъ и си позволявамъ волността да сподѣля съ васъ, мои колеги, първитъ си впечатления отъ моето първо участие въ Народното събрание, по поводъ на днешнитъ дебати.

Азъ мисля, че тукъ е станало нѣщо ново, г-да. Въ XXV-то Народно събрание ние имаме една опозиция, каквато е напирѣмъ тая на многоуважаемия г-нъ проф. Петко Стайновъ, напълно конструктивна опозиция, на която и нашето правителство може да се опре, която може да бѣде послушана и която наистина го съветва, за да не грѣши въ името на народни и държавни интереси. А отъ друга страна ние имаме едно болшинство грамадно — 140 души — изъ което излиза единъ нашъ колега, да речемъ Бѣлоградчикитъ народенъ представителъ, г-нъ Струнджевъ, и атакува остро, атакува честно, атакува обективно въ днешното заседание една система, която ние всички сме готови да атакуваме и за която самиятъ г-нъ министъръ на финанситъ казва: „Да, дай ми конкретни данни, драги Струнджевъ, азъ ще поправа положението; азъ и вчера го поправихъ, когато уволнихъ 18 души финансови чиновници и отъ тѣхъ само трима успѣхъ да възстановя, вследствие на старата система на ходатайства“. Ето моята констатация. И азъ вѣрвамъ, че докато въ туй Събрание има едно болшинство, което е критично настроено и обективно и което се ръководи изключително отъ държавни интереси, и една опозиция, която е конструктивна, наистина българскитъ народъ може да бѣде спокоенъ и два пѣти по-сигурно да очаква развитието на нашитъ национални въпроси, отколкото това е ставало, да речемъ, въ 24-тѣ Народни събрания наредъ досега. (Нѣкои ржкоплѣскавъ)

Г-да народни представители! Позволихъ си тази волност, отклонихъ се, защото считамъ, че наистина ние трѣбва да сподѣляме отъ време на време своитъ впечатления отъ нашата работа. И азъ като единъ отъ младитъ народни представители трѣбва да ви кажа: обнадѣденъ съмъ, оптимистъ съмъ, вѣрвамъ, че отъ тукъ нѣщо ще излѣзе. И туй, което трѣбва да излѣзе, запазвамъ си правото да го кажа тогава, когато ще говоримъ по тронното слово и по бюджета, дълбоко убеденъ, че Министерскитъ съветъ и туй Събрание ще ни послушатъ. Защото ние ще кажемъ онуй, което наистина е нужно да се направи за българскитъ народъ и за процътяването не, а за утвърждаването на режима на новата национална и безпартийна държава. (Нѣкои ржкоплѣскавъ)

Днесъ действително е поставенъ единъ крайно интересенъ въпросъ за разглеждане: да одобримъ или да не одобримъ онази законодателна дейностъ, която тѣ, министритъ, ни отнеха въ продължение на 2½ месеца.

Г-да народни представители! Има два интересни момента въ нашата парламентарна практика, когато се е законодателствувало по силата на чл. 47 отъ конституцията. Ще се спра на тѣхъ, за да ги съпоставя съ днешния трети моментъ и отъ тамъ да направя характеристика, добре ли законодателствуваха тѣ, въ интересъ на народнитъ ли нужди, на държавата и на нейната сигурностъ, или не? Казвамъ туй, защото уважаемиятъ г-нъ проф. Петко Стайновъ излѣзе съ една много интересна и много мила декларация, къмъ която азъ ще се присѣдиня, но която азъ ще допълня. Той благодари най-напредъ на нашия министъръ на правосъдието, че е изброилъ народнитъ закони, които ще одобримъ, защото въ миналото Събрание тѣ не сѣ били изброени. Той благодари на г-нъ министъръ Божиловъ, че не е предложилъ на Министерския съветъ да гласува, напр., нѣкой новъ данкъ съ нѣкой народба-законъ. Правилно, благодаримъ, г-да министри! Но нѣма защо да благодаримъ много, защото това бѣше ваше задължение. Ако вие туй не бѣхте го направили, не бихте изпълнили повелитъ на конституцията. За друго ние трѣбва да ви благодаримъ: ние трѣбва да благодаримъ на Министерския съветъ, че по силата на чл. 47, въ времето, когато нѣмаше законодателенъ контролъ, не ни вкара въ нѣкой война, не ни прикачи на колесницата на нѣкой чужда държава, както дѣдо Радославовъ напр. въ 1915 г. стори това. (Нѣкои ржкоплѣскавъ) И азъ моля тѣзи, които тогава сѣ участвуваха — и г-нъ Мушановъ, и г-нъ д-ръ Сакаровъ — въ XVII-то Народно събрание на 1915 г., да ни кажатъ: истина ли е, че тогава, когато въ България съществуваше XVII-то Народно събрание, и когато неговата първа сесия бѣше закрыта междувременно, отъ августъ 15, ако се не лъжа, до 14 декемврий 1915 г., когато не бѣше свикано Събранието

на заседание въ този период, на 5 октомври 1915 г., по силата на чл. 47 от конституцията ние бяхме тласнати въ една война, краят на която е Добро-поле и днешният български нещастия? И аз казвам: направете сравнение сега между тия две положения. Тогавашият министър ни пратиша там, а днес тѣзи хора (Сочи министритѣ), добросъвестни, честни, хора загрижени за нуждите на нашата нация, не само не ни пратиша, по силата на този текст от конституцията, въ днешната война, да речемъ, а ни запазиха неутрални, мирни, но най-важното, събраха ни тукъ, за да разгледаме и одобримъ тѣхната дейност, което ние не можемъ да не направимъ. Ето едно сравнение, което от историческа гледна точка смѣтамъ за значително, важно. Защото ние, народнитѣ представители, които сме събрани тукъ, не сме единъ съдъ, Върховенъ административенъ или Върховенъ касационенъ, който ще съди за дѣлата на министритѣ само по формитѣ, а преди всичко ще съдимъ по съдържанието на тѣхнитѣ дѣла. И азъ, който съмъ юристъ, смѣквамъ своята адвокатска, юридическа тога, понеже искамъ да стана само политикъ въ тази Камара, и ви казвамъ, г-да министри: даже въ този период, отъ 23 октомври м. г. до днесъ, вие да не бѣхте спазили точно нѣкоя форма на нашата конституция, даже да бѣхте превишили правата си, щомъ вашата законодателна дейностъ е тази, която ни предлагате сега тукъ, ние пакъ щѣхме да я одобримъ, защото надъ конституцията стои държавата и народътъ — туй е, което насъ ни интересува, а не формата, въ която би се изразила тази или онази наредба-законъ. Но и туй не е така. Тѣзи хора (Сочи министритѣ) сѣ спазили формата на закона, спазена е и конституцията. Г-нъ Никола Мушановъ на два пѣти ни прави вече тукъ предупреждения, говорейки по предложението за одобрение спогодбата между българското правителство и портъоритѣ на облигации отъ нашитѣ външни заеми и по предложението за допълнение на закона за Народната банка, предупреждения, които бѣха все въ единъ стилъ и въ единъ смисълъ: „Внимавайте, времената сѣ лоши, идватъ тревожни дни, ние сме слаба държава, да не бързае да вземаме мѣрки, защото утре не се знае какво ще стане“. Тия предупреждения на многуважаемия г-нъ Никола Мушановъ сѣ ръководили и дейността на нашия Министерски съветъ, когато той е гласувалъ предложенитѣ ни сега за одобрение 15 наредби-законови.

Азъ ще се спра само на точка 12 отъ предложението, по която се спори и въ която ни се предлага да одобримъ постановлението на Министерския съветъ, съ което се одобрява спогодбата, сключена между С. С. С. Р. и България. Въ това постановление на Министерския съветъ азъ виждамъ преди всичко едно справедливо и абсолютно навременно решение, което той е взелъ съ огледъ да ни запази съ сурови материали и да разнообрази странитѣ, въ които ние ще изнасяме нашитѣ продукти, за да не бѣдемъ подъ вѣчния тормозъ или, бихъ казалъ, подъ вѣчния яремъ само на една страна. И преди Вие, г-нъ Мушановъ, да ни правите предупреждения си, още когато ние ходихме да правимъ агитациитѣ си, за да се избираме за народни представители, тѣзи хора (Сочи министритѣ) мислѣха за България. И азъ си спомнямъ, ако се не лъжа, че Вие, г-нъ Божиловъ — ще ме поправите, ако грѣша — заминахте за Русия да водите преговоритѣ на 23 декември, 2 ч. следъ обѣдъ, именно последния день преди изборитѣ въ Шуменската областъ. И тъкмо въ такъвъ моментъ, когато цѣлитъ народъ трѣпнѣше предъ изборитѣ за депутати, нашето правителство, абстрахирайки се отъ изборната борба, изпрати делегация въ Москва, където се сключи единъ договоръ — за който ние ще трѣбва да се произнесемъ сега, както и за други 14 наредби-законови и решения, одобряваме ли ги или не — договоръ, г-да народни представители, който наистина запасява народното ни стопанство съ сурови материали и го спасява. Тогава, какъ да не одобримъ постановлението на Министерския съветъ, съ което се одобрява тази спогодба съ Русия? Както казахъ, мене не ме интересува формата, въ която е станала ратификацията на тази спогодба, дали Министерскиятъ съветъ я е ратифициралъ, или не. И следъ като Министерскиятъ съветъ е ратифициралъ тази спогодба, вмѣсто насъ, и по силата на чл. 47 отъ конституцията, днесъ ни предлага да одобримъ неговото постановление за ратификацията на спогодбата, ние не можемъ (Къмъ Н. Мушановъ) по силата на Вашитѣ стари и извѣстни разбирания да кажемъ: не, внесете спогодбата тукъ наново да я ратифицираме ние, защото формата не е спазена.

Никола Мушановъ: Не съмъ говорилъ по това.

Лазаръ Поповъ: Напротивъ, въ днешното XXV Народно събрание ние ще приемемъ, че само това постано-

вление отъ дейността на Министерския съветъ за одобрение на спогодбата, сключена въ Москва, да бѣше, то стигаше, за да оправдае цѣлото му законодателство по чл. 47 отъ конституцията презъ време, когато Народното събрание не съществуваше.

Г-да! Азъ се спрѣхъ главно на този пунктъ 12 отъ предложението, по който уважаемиятъ г-нъ Мушановъ толкова много спорѣше, безъ да се взирамъ въ останалитѣ 14 пункта, както направи това нашиятъ колега Сотиръ Яневъ, за да ви посоча, че по същество всѣка една отъ останалитѣ 14 наредби-законови е навременна, продиктувана отъ нуждитѣ, отъ интереситѣ и отъ предвижданията, които тѣзи хора (Сочи министритѣ) сѣ правили за запазването и на държавата, и на стопанство отъ изненади, каквито днешнитѣ тревожни времена ни носятъ всѣка секунда.

И отъ тази гледна точка, че наистина нито въ единъ моментъ Министерскиятъ съветъ не е злоупотрѣбилъ съ властѣта и правото си по чл. 47 отъ нашата конституция, азъ смѣтамъ, че ние единодушно и твърдо, безъ резерва, ще одобримъ представеното ни предложение, за да дадемъ доказателство, че ние стоимъ не само задъ правителството, но и одобряваме една мѣдра политика на стопанска предвидливостъ, която чета въ изброенитѣ наредби-законови и решения, взети по силата на чл. 47 отъ конституцията. Нека въ настоящия моментъ, когато за прѣвъ пѣтъ е събрано XXV-то Народно събрание, за да каже думата си одобрява ли или не законодателството по чл. 47 отъ конституцията, да бѣдемъ единодушни върху едно: долу формитѣ, да живѣе съдържанието, да пребѣде онова, което се казва народенъ интересъ и държавна сигурностъ и което стои надъ формитѣ! (Ржкоплѣскания отъ нѣкои народни представители)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Ангелъ Държански.

Ангелъ Държански: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Възгласѣтъ, съ който завърши преждеговорившиятъ, би ми харесалъ, ако не се касаеше наистина до управлението на страната. И азъ другде бихъ казалъ: долу формитѣ, преди всичко съдържанието. Когато, обаче, се касае до управлението на страната, когато се касае да се запазятъ жизненитѣ интереси на държавата, колегата г-нъ Лазаръ Поповъ ще трѣбва да знае, че държавата се управлява не по усмотрение, а по силата на конституцията и на законитѣ, които сѣ известни форми.

Г-да народни представители! Отъ мнозина се говори противъ формитѣ. Трѣбва, обаче, да се знае, че формитѣ сѣ гаранция, когато се касае за добро и правилно правосъдие, а когато се касае за управление или за законодателство — гаранция за правилно, справедливо и, главнѣ, полезно законодателство.

Прави ми впечатление начинътъ на процедиране, и азъ не мога да не изкажа за това своето неодобрение. Г-да народни представители! Сезирани сме съ едно предложение за одобрение на 15 наредби-законови, решения и постановления на Министерския съветъ отъ извънредна важностъ, една предложение, което вчера е раздадено, а днесъ е сложено на дневенъ редъ. Питамъ азъ: колко души отъ васъ имаха възможностъ да провѣрятъ всички тия наредби-законови, които сѣ изброени въ това предложение, за да могатъ съ спокойна свѣстъ да кажатъ одобряватъ ли го или не? И затова азъ смѣтамъ, че заявлението, което нашитѣ другари проф. Стайновъ и Поляковъ дадоха до председателството за отлагане разискванията по това предложение, бѣше правдиво и трѣбваше да бѣде уважено. Но така или иначе ние ще трѣбва да се изкажемъ сега по него.

Г-да народни представители! Касае се за известни наредби-законови, както казахъ, отъ извънредна важностъ. Азъ смѣтамъ, че нѣма да се намѣри нито единъ между насъ, който, когато е въпросъ за народната отбрана, да вдигне ръка противъ нѣкакво мѣроприятие, предложено отъ министерската маса. Тогава, обаче, когато ще трѣбва да се одобряватъ известни наредби-законови, които сѣ издадени по чл. 47 отъ конституцията, Народното събрание ще трѣбва особено ревниво да пази своя престижъ и своя авторитетъ. Г-нъ Лазаръ Поповъ напомни нѣщо, което е станало въ XVII-то обикновено Народно събрание и направи сравнение съ днешния случай, за да тегли едно заключение въ полза на своята теза. Ще трѣбва да забележа, че както той пламенно защити това предложение, представено ни отъ правителството, така също сигурно и тогава сѣ се намѣрили много по-жарки защитници на онова, което е било предложено навремето. Така че този ентусиазмъ, който този младъ човѣкъ има, не може да ни убеди въ правотата на неговата теза.

Г-да народни представители! Чл. 47 от конституцията, който прочете г-нъ проф. Стайновъ, позволява наистина да бъдат издавани от Министерския съветъ известни наредби, обаче тогава, когато държавата е заплашена от някоя външна или вътрешна опасност, а Народното събрание не би могло да бъде свикано — само въ такъв случай. Какво значи това? Това значи, че се касае за едно изключително положение, което ще трябва много стриктно да бъде прилагано. Въ конкретния случай сж ли налице наистина такива опасности, вътрешни или външни? За вътрешна опасност не може и дума да става; прави се алюзия за външна опасност. Г-да народни представители! Азъ съмтамъ, че въпросътъ трябва да се решава не субективно, не съ огледъ субективното схващане на този или на онзи, на правителството въ случая, а съ огледъ на една действителна, обективна външна опасност въ момента. Дали въ онзи моментъ е съществувала такава обективна опасност, насъ правителството не може да ни убеди. И понеже отъ онова, което г-нъ Митаконъ, министъръ на правосъдието, когато лично уважавамъ, ни каза, азъ не можахъ да се убедя, че издаденитъ наредби-законали и решения сж били наложени отъ някаква абсолютна необходимостъ поради външна опасност, съмтамъ, че е направена грѣшка, като сж издадени и че Народното събрание, държейки на своя престижъ и на своя авторитетъ, не може и не бива да ги одобри.

Г-да народни представители! Съ тѣзи няколко думи завършвамъ, защото доста много се каза по този въпросъ.

Накрая, обаче, искамъ да забележа едно нѣщо. Нека да не съмѣта никой, че Народното събрание може или трябва да бъде някаква фикция, или някакъв институтъ, който само да одобрява всичко онова, което му се поднася. Азъ съмтамъ, уважавайки положението, което заемамъ, имайки чувство за отговорността, която носимъ въ тѣзи върховни моменти, които преживяваме, че ние ще трябва наистина да издигнемъ Народното събрание до положението на единъ институтъ, който законодателствува и който наистина е длъженъ да контролира и контролира управлението.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Петъръ Савовъ.

Петъръ Савовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ нажко ще разгледамъ въпроса, тъй както се постави отъ уважаемия г-нъ проф. Петко Стайновъ, като го раздѣля на два въпроса. Първиятъ въпросъ, който е принципиаленъ и по който той се изказа теоретически, е: кога изпълнителната властъ, въ лицето на Министерския съветъ, може да процедира по чл. 47 отъ конституцията? Той конкретизира своята мисль, като поиска точно да опредѣли рамкитъ на това процедиране. И вториятъ въпросъ е: да гласуваме ли конкретно сложеното предложение за одобрение на 15 наредби-законали и решения, издадени по чл. 47 отъ конституцията?

При разглеждането на първия, принципиалния въпросъ, което уважаемиятъ г-нъ проф. Петко Стайновъ направи съ подбаващата му компетентностъ като професоръ по административно право, азъ констатирахъ, че той вложи и елемента на едно опозиционерство, което стига дотамъ, да постави въ затруднение Парламента да одобри ли издаденитъ отъ Министерския съветъ наредби-законали тѣй, както му се предлагатъ, като каза, че Министерскиятъ съветъ е тръгналъ по единъ пътъ явно противоконституционенъ, за да се чуе отъ съответнитъ мѣста, че се продължава да се погаватъ изрични постановления на конституцията. Този именно елементъ на едно опозиционерство отъ страна на уважаемия г-нъ Петко Стайновъ, старъ парламентаренъ деятель, азъ дължа да подчертая, когато ще говоря по първия въпросъ — за приложението на чл. 47 отъ конституцията. Тоя въпросъ, уважаеми г-да народни представители, е поставянъ многократно на дискусии между правниците отъ софийското баро въ продължение на две години и съ съдействието на г-нъ проф. Фаденхетъ се очисти безъ остатъци за всички онѣзи, които се интересуватъ отъ него. Не се съмнявамъ, че и уважаемиятъ г-нъ проф. Петко Стайновъ е чулъ за очистването на този въпросъ безъ остатъци предъ софийското баро. Предъ софийскитъ адвокати този въпросъ се дискутира теоретически, академически. Стигна се дотамъ, че г-нъ проф. Фаденхетъ, който критикуваше издаването на данъчни наредби-законали, защото го съмѣташе за неправилно, защото противоречи на чл. 48 отъ конституцията, се съгласи, че при извънреднитъ, изключителнитъ условия, при които живѣе международно българската държава, които условия ги признава и г-нъ проф. Петко Стайновъ, Министерскиятъ съветъ правилно е издавалъ наредби-законали, преценявайки

суверенно дали сж налице условията на чл. 47 отъ конституцията, дали е могло въ онзи моментъ да бъде сезирано Народното събрание съ одобрението на дадена наредба, за да се облѣче тя въ формата на законъ.

Отъ това високо мѣсто (Сочи трибуната) нѣкои колеги тукъ, между които бѣше, мисля, и уважаемиятъ г-нъ Държански, потърсеха да намѣрятъ сега удобенъ моментъ да атакуватъ днешното управление, че издало нѣкои наредби-законали, следъ като г-да политикитъ отъ различнитъ нюанси, дълго време следъ 19 май, отдалечъ наблюдаваха управлението на държавата и нейното администриране и нито единъ отъ тѣхъ не излѣзе да заяви, че конституцията е погавана, че се върви по единъ рискуванъ пътъ като се законодателствува по чл. 47, а наблюдаваха като обикновени зрители какъ се администрираше, какъ съ мѣнотии се управляваше държавата. Азъ, обаче, си позволявамъ да кажа, че до голѣма степенъ тѣхната атака бѣше неудачна и явно едностранчива. Зашто не е уважаемиятъ г-нъ проф. Петко Стайновъ, който да не разбира много по-добре отъ мене, неговъ преди 15 години ученикъ, че Министерскиятъ съветъ е ималъ своитъ сериозни съображения, за да законодателствува по чл. 47 отъ конституцията и да ни сезира сега съ предложение за одобрение издаденитъ отъ него 15 наредби-законали и решения; че тѣзи наредби-законали и решения не сж резултатъ на едно хрумване на Министерския съветъ, не сж резултатъ на единъ капризъ, нито пъкъ сж резултатъ на склонността на г-да министритъ да вързватъ урбулишки презъ текстоветъ на конституцията. Това уважаемиятъ г-нъ Петко Стайновъ много добре го разбира. И ако той разбира това, азъ, като новъ народенъ представителъ, който за пръвъ пътъ участвамъ въ дейността на Народното събрание, си поставямъ за себе си въпроса: ако г-нъ Петко Стайновъ, този подчертанъ конституционалистъ въ нашия правенъ свѣтъ, който се ползува съ безкрайното уважение на много добъръ теоретикъ и професоръ по тази специална материя, предварително за себе си не си е обяснилъ сериознитъ съображения на Министерския съветъ да издаде тѣзи 15 наредби-законали, за одобрението на които ни сезира съ разглежданото сега предложение, азъ не зная тогава кой другъ може да си обясни тѣзи съображения на Министерския съветъ.

Длъженъ съмъ да кажа, че тѣзи 15 наредби-законали и решения, които ни сж представени за одобрение, сж отъ таква естество, че даватъ основание на всички ни, ако гледаме обективно, безпристрастно, а не презъ призмата на безогледното партизанство или опозиционерство, да сметемъ, че г-да министритъ сж процедирали съвършено правилно. Достатъчно е, г-да, да ви покажа само точка 12 отъ предложението — постановлението на Министерския съветъ за одобрение на договора за търговия и корабоплаване между Съветска Русия и България, заедно съ приложението му и спогодбата за стокообмѣна и плащанията между дветъ държави. Нима г-нъ Петко Стайновъ не знае, че трябваше да се ратифицира тази спогодба въ 5-дневенъ срокъ? Тогава г-нъ Петко Стайновъ, за да остане вѣренъ на своитъ теории за конституционализъмъ и правилно парламентарно процедиране, трябваше да каже на г-нъ Добри Божиловъ: „Вие направихте голѣмо нарушение на конституцията; трябваше да кажете на г-нъ Молотовъ и на вашитъ контрагенти, че тѣ не трябва да поставятъ 5-дневенъ срокъ за ратифициране на договора, а ще трябва да почакаатъ да минатъ 4-5 месеци, докато Народното събрание го одобри. Така вие бихте поставили г-нъ Божилова, като финансовъ министъръ и шефъ на делегацията, въ една невъзможностъ да размѣня мисли върху постановлението на този договоръ между дветъ държави. И днесъ, г-да народни представители, ние сме предъ положението да одобримъ онова, което абсолютно неизбѣжно следваше да бъде одобрено отъ Министерския съветъ — да одобримъ договора между Съветска Русия и България, който въ 5-дневенъ срокъ трябваше да бъде ратифициранъ отъ Министерския съветъ. Нима, г-да народни представители, можемъ да поддържаме тезата, че не би трябвало да се започватъ никакви преговори съ Съветска Русия по сния голѣми и важни за нашето национално стопанство обекти, които сж предметъ на този договоръ, който ви е добре известенъ, защото нѣмало Народно събрание и защото, докато не се свика Народното събрание — повтарямъ и подчертавамъ тая своя мисль — не можемъ да контракуваме? Кой отъ васъ ще се съгласи съ подобенъ начинъ на разсѣждане, съ тази теза на конституционалиста проф. Петко Стайновъ? Очевидно е, обаче, че при издаването на това постановление Министерскиятъ съветъ, като представителъ на изпълнителната властъ, е действувалъ при една обстановка изключителна, която му е налагала да приеме, че сж налице условията на чл. 47 отъ конституцията.

Уважаеми г-да народни представители! На втория въпрос азъ нѣма да се спирамъ, защото уважаемиятъ колега Сотиръ Яневъ достатъчно разгледа по същество — както се изрази уважаемиятъ г-нъ Никола Мушановъ — ония нужди, които третиратъ тия наредби-законали, за да се съгласимъ въ едно: следъ като отблъснемъ, следъ като, най-малко, не се съгласимъ съ тази безогледна опозиционна критика, която уважаемиятъ пързеници отъ опозицията правятъ — обаче, за голѣмо съжаление, насть, новия депутат, стария депутат не ни очароваха съ едно напълно обективно разглеждане и критикуване на дадените наредби-законали — ние трѣбва да кажемъ, че сѣ били неотложни ония нужди, които се третиратъ въ тия наредби-законали — засилване на нашата национална отбрана и свикване подъ знамената на една частъ отъ българското гражданство — и да сметемъ, че навремето, когато Министерскиятъ съветъ ги е приелъ за такива и ги е облъкълъ въ наредби-законали, той се е намиралъ при условията на чл. 47 отъ конституцията. Азъ не се съмнявамъ, че уважаемиятъ г-да министри, които представляватъ и възглавяватъ българската държава — особено уважаемиятъ г-нъ министъръ на правосъдието, който е единъ отъ първоразредните наши правници и не по-малко добре разбира разпорежданията на чл. 47 отъ конституцията — въ никакъвъ случай не биха се съгласили да поематъ солидарната отговорност въ Министерския съветъ, ако се процедира по единъ урбулишки начинъ. Но, уважаеми г-да народни представители, при тази обективност, която се вложи въ третиянето на въпроса отъ г-нъ Сотиръ Яневъ и г-нъ Лазаръ Поповъ, не остава освенъ да сметемъ, че наредбите-законали, които сѣ представени за одобрение, сѣ издадени отъ Министерския съветъ при изключителните условия, предвидени въ чл. 47 отъ конституцията. Азъ нѣма да кажа, че за мене формата нѣма абсолютно никакво значение; нѣма да отида до такава крайност. Но формата е значена. И ако г-нъ проф. Петко Стайновъ поставя въпроса за рамките, въ които ще се прилага чл. 47, азъ отговарямъ: рамките сѣ нуждите на момента. И ако една нужда на момента, достатъчно обсъждана отъ г-да министрите, е наложила три дни преди свикването на Народното събрание да се гласува отъ Министерския съветъ наредба-законъ, ние, уважаеми г-да народни представители, не можемъ днесъ да саботираме дѣлото на Министерския съветъ. Представете си, уважаеми г-нъ Петко Стайновъ, че на 23 февруарий, значи единъ денъ преди заседанията на Камарата или 10-15 дни преди тия заседания, се е явила една неотложна нужда за народната отбрана, която е наложила да се издаде наредба-законъ, нима Вие, професоръ по конституционно право, ще препоръчате на г-нъ военния министъръ: г-нъ министре, чакайте свикването на Камарата, тамъ ще дискутираме тая наредба-законъ, и, ако се приеме, тогава ще я имате. Нима въ онзи моментъ уважаемиятъ воененъ министъръ не е знаелъ, че подиръ 10 дни ще се свика Народното събрание и може ли да се смѣта, че съзнателно е бравиралъ, е потѣпкалъ чл. 47 отъ конституцията и днесъ ни сезира да одобряваме едно противоконституционно действие? Очевидно е, че г-нъ проф. Петко Стайновъ въ себе си не поддържа, че нѣма това съзнание. Но все пакъ той направи една екскурзия въ конституционното право и постави рамките, въ които трѣбва да се движи приложението на чл. 47.

Уважаемиятъ г-нъ Никола Мушановъ, който въ този моментъ напуска залата на Народното събрание, който бихъ желалъ да чуе тия мои думи, който се ползува съ уважението на всички като старъ парламентаристъ, като човѣкъ, който е възглавявалъ българското правителство, изказа една мисълъ, която на менъ направи много силно впечатление. Тази конвенция съ Русия, каза той, то се знае, че ще я одобримъ. Следователно, той е предричилъ за себе си въпроса. Но той свършено неудачно, споредъ мене, отговаря на апострофа на колегата Дени Костовъ, че не билъ я челъ въ „Държавенъ вестникъ“. Преди да прочете „Утро“ и „Зора“, той чете „Държавенъ вестникъ“. Има ли нѣкой, който да се съмнява въ това, че г-нъ Никола Мушановъ и много други държавници четатъ „Държавенъ вестникъ“, както четатъ „Зора“, „Заря“ и „Утро“! И ако той е челъ тая конвенция, която е публикувана въ „Държавенъ вестникъ“ и, следователно, е дадена въ надлежната форма за обсъждане, и ако казва, че ние непременно ще трѣбва да я одобримъ, то съ възраженията си отива, както каза г-нъ Лазаръ Поповъ, до едно свършено ненуждно за момента буквоедство. И ако той предварително заявява, че ще одобри тия наредби-законали, тогава защо е това буквоедство! То се явява свършено излишно. Нека ме извини, че моите думи иматъ до известна степенъ характеръ на наставление или критика, която не прилича на боя ми като

народенъ представителъ, който пръвъ пътъ се възкачва на тази трибуна.

Никола Мушановъ: Свършихте ли съ мене?

Петъръ Савовъ: Свършихъ.

Намирамъ, че ако искаме да бждемъ обективни и свършено безпристрастни, намъ се налага съ пълно съзнание да одобримъ тѣзи наредби-законали, защото тѣ се явяватъ като резултатъ на едни неотложни нужди, за задоволяването на които Министерскиятъ съветъ, твърде компетентно и съ голѣмо разбиране на конституционното право, е издалъ тѣзи наредби-законали. Ние не можемъ освенъ да одобримъ тия наредби-законали, съ което не само ще дадемъ довърше на Министерския съветъ, но ще посочимъ и рамките за приложението на чл. 47, за които рамки ни говори днесъ г-нъ Стайновъ, а именно, че въ едни моменти извънредно важни, каквито преживява българската държава при това страотно, бихъ казалъ, международно положение, при неотложни нужди — а не за назначения, уволнения или премѣствания, както искаше да умаловажи въпроса г-нъ Петко Стайновъ — Министерскиятъ съветъ може да издава наредби-законали и ние сме готови да го подкрепимъ. (Ржкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ министърътъ на финансите.

Министъръ Добри Божиловъ: (Отъ трибуната) Уважаеми г-да народни представители! Нѣма да злоупотребявамъ съ вашето време, защото и безъ туй то е напреднало. Длъженъ съмъ, обаче, да дамъ освѣтления по всичко казано тукъ, защото повечето отъ наредбите-законали сѣ отъ ресора на Финансовото министерство, и по-специално по спогодбата съ Съветска Русия, тъй като имахъ честта да бжда председателъ на делегацията по водене на преговоритъ за сключването ѝ.

Азъ съмъ длъженъ да изкажа благодарностъ и отъ името на правителството, и отъ мое име, че действително на въпроса се погледна повече или по-малко съ една обективност, съ една справедливост, съ една компетентност. Благодаря и на г-нъ Петко Стайновъ, че той, между другото, отладе кесаревото кесарю и божието Богу. Ако станаха нѣкои разисквания въ повече въ връзка съ одобрението на тѣзи наредби-законали, азъ го отлавямъ на това, че има известно недоразумение, по което сега искамъ да дамъ разяснение.

Трѣбва да ви кажа най-напредъ, г-да народни представители, че едва ли е имало другъ Министерски съветъ, който, държейки смѣтка за българската действителност, да е действувалъ съ по-голѣми скрупули и да е одържалъ на всичките събласти и увлѣчения въ едни такива моменти, въ каквито сегашниятъ Министерски съветъ бѣше поставенъ да работи, когато трѣбваше да издаде нѣкои наредби-законали при отсъствие на Народно събрание.

Първиятъ важенъ въпросъ, централниятъ въпросъ, безспорно, е: имаме ли наистина условията по чл. 47 отъ конституцията? Имаше ги. Не можемъ да кажемъ всички съображения, обаче вървайте, че ги имаше въ всичката имъ пълнота. Но постави се и другъ въпросъ: ако имаме налице условията на чл. 47, дали правителството може да законодательствува, не само по държавната отбрана, но по всички ресори и по всички въпроси? Приехме, както виждате отъ самиятъ наредби-законъ, че чл. 47 трѣбва да се прилага ограничително. Но азъ трѣбва да ви подчертая същевременно, че всички тѣзи наредби-законали не сѣ издадени само въз основа на чл. 47. Ние използвахме правото, което конституцията ни дава по чл. 122: когато нѣма Народно събрание, миналиятъ бюджетъ да се прилага съ дванадесетинки. Приложихме и чл. 125 отъ конституцията, който предвижда, че при отсъствие на Народно събрание, може да се разреши заемъ до 3 милиона лева, само че ги валоризирахме, защото вървахме, че и тѣзи, които сѣ писали конституцията въ 1878 г., не сѣ мислили, че и да се обезцени левътъ 30 пъти, пакъ ще бжде цифрата 3 милиона лева. Казахме се да се довършатъ желѣзнопътни линии отъ стратегическо значение, съ постройката на които не можехме да закъснемъ.

Следъ това се възползувахме отъ правото, което дава конституцията на правителството по чл. 126 — когато нѣма Народно събрание, а има важни, неотложни нужди, да може да изразходва до 1 милионъ лева, като ги валоризирахме — до 27 милиона лева. Но, г-да, искания бѣха представени го чл. 47 за повече отъ 400 милиона лева. Казахме: не. Дали сме само 17 милиона лева по чл. 126, съ които сме засилили нѣкои параграфи, за което говори г-нъ Петко Стайновъ.

Направи се намекъ, защо е било необходимо през месецитъ януарий и февруарий да се гласуват допълнителни бюджети, когато се е знаело, че следъ единъ месецъ се свиква Народното събрание. Г-да! Ние вървяхме подиръ възможноститъ, които реализирането на редовния бюджетъ ни даваше, за да задоволимъ много и много нужди отъ воененъ характеръ, които азъ не мога да изложа тукъ, но за които никой не можеше да поеме отговорността да откаже удовлетворението имъ. Ние знаемъ, че така е било, така е и така ще бъде: лесно е да се критикува, обаче по-малко е да се управлява, и този, на когото се е наложило да управлява, трѣбва да носи отговорностъ, трѣбва въ такива важни моменти да бъде и по-решителенъ. (Ржкоплѣскания)

Нашата стопанска структура и привързаността на българския народъ къмъ държавата ми дадоха възможностъ да получа 1 милиардъ лева повече приходи. Азъ ви увѣрявамъ, че не само азъ, а цялитъ Министерски съветъ ги даде съ готовностъ, даде ги отъ сърдце, защото действително се касаеше за необходими разходи въ връзка съ нашата отбрана и защото нѣмаше никаква стопанска смисълъ и никой нѣмаше да ни оправдае, ако туй, което можехме да го изработимъ въ вътрешността, та да създадемъ работа на нашата индустрия, на нашата търговия, на нашитъ занаяти и на нашето работничество, ние го дадохме да се изработи въ странство, защото сме могли да го вземемъ отъ тамъ на кредитъ за 7 години, а тукъ да оставимъ работничеството и индустрията въ упадъкъ. Нашата индустрия и търговия не сѣ тѣй закрепнали и стабилизиранни, та да могатъ да даватъ на държавата за 8 години кредитъ, както могатъ да направятъ индустрии, които сѣ стабилизиранни отъ въкове въ по-големитъ и напреднали държави. Ние се водѣхме отъ съображението, че трѣбва да задоволимъ нуждитъ въ рамките на възможното. За външни заеми и дума не можеше да става, а за вътрешни — и тамъ има граница. Но съ туй, което можаме да реализираме отъ редовния бюджетъ, нашъ пръвъ дългъ бѣше да задоволимъ належащи нужди и отъ друга страна да създадемъ, при известни по-облекчителни условия, работа за индустрията, търговията и занаятитъ, като имъ възложимъ частъ отъ работитъ, предвидени по плана на Военното министерство. Съ туй трѣбва да се обясни, че когато видяхъ презъ м. юлий м. г., че имаме 697.000.000 л. излишекъ, веднага го дадохъ. Когато въ края на годината видяхъ, че се очертаватъ други 270.000.000 л. излишекъ, азъ не чакахъ Народното събрание, а съ другъ извършенъ бюджетъ дадохъ на Военното министерство 300.000.000 л. Ако кредититъ, дадени на нѣкои министерства, на пръвъ погледъ не изглежда да сѣ задоволяване на нужди отъ воененъ характеръ, азъ съмъ длъженъ да обясня, че всички кредити, които се дадоха на тия министерства, бѣха все въ връзка съ задоволяване на нужди отъ воененъ характеръ. И тѣзи нѣколко малки служби, за които уважаемиятъ г-нъ проф. Петко Стайновъ помена, по Министерството на земедѣлието, сѣщо сѣ въ връзка съ задоволяване на такива нужди, тѣй като Военното министерство даде на Министерството на земедѣлието наредъ за дървенъ материалъ и искаше да го има чакъ по-скоро, защото му трѣбваше за укрепяване на нашата граница. Виждате, че и за отпускането и на този кредитъ сѣ били налице условията на чл. 47 отъ конституцията.

Г-нъ Петко Стайновъ се спрѣ на кредита отъ 650.000 л. за надниши при Погасителната каса, както и на други нѣколко кредити по Министерството на финанситъ, между които и на единия милионъ за картотеки и шкафове за бирницитъ, като спомена между другото и за кредита, даденъ за ордени. Г-да! Тия кредити не сѣ дадени по чл. 47 отъ конституцията, а както вече обяснихъ, по чл. 126 отъ конституцията, който дава право на правителството да изрзходва до единъ милионъ лева, които валоризирани правятъ 27.000.000 л. Отъ тѣхъ ние дадохме 17.000.000 л. нови срѣдства, а 10-тѣ милиона сѣ раздѣстени суми отъ единъ параграфъ въ други, а не сѣ нови разходи. Въ нашитъ скрупули, ние отидохме дотамъ, че и това раздѣстване на суми по параграфитъ, понеже е отъ бюджетенъ характеръ, го турихме въ рамките на правото ни по чл. 126 отъ конституцията. Въпрѣки това, постави се въпросътъ: не можеше ли да се чака? Не можеше, г-да, да се чака. Напр. съ измѣненieto на закона за облекчение на длъжницитъ, ние имаме да се справимъ съ стотици хиляди нови молби, съ които трѣбваше чакъ по-скоро да ликвидираме, за да влѣзе страната ни въ единъ нормаленъ кредитенъ животъ.

По отношение на малкитъ кредити, дадени на Министерството на финанситъ, ще кажа следното. Азъ не мога да гледамъ бирницитъ да носятъ съ милиони и да ставатъ злоупотрѣблявани тукъ и тамъ. Когато дѣловодителитъ при бирницитъ отъ 3-тѣ проценти върху сумитъ, които тѣ събиратъ въ полза на други учреждения — на търговско-индустри-

ални камари, на общини и др. — сѣ събрали 9.000.000 л. а издрѣжката на тѣзи дѣловодители, при мизернитъ заплати, които получаватъ, не достига даже до 3.000.000 л. мой дългъ бѣше поне да имъ дамъ 1.000.000 л., за да имъ създамъ условия за по-добро съхраняване на събираниятъ суми и за по-добро отправление на службитъ. Останалитъ 5.000.000 л. азъ вземахъ на приходъ за други цели.

Г-да! Преждеговорившиятъ оратори доста подробно дадохъ обяснение по всички издадени наредби-законали, затова азъ сега не смѣтамъ за нужно да се спирамъ на тѣхъ и да ви отнемамъ времето.

Искамъ да се спра, обаче, на единъ пасажъ отъ речта на единъ отъ преждеговорившиятъ. Съжалявамъ, че този нареденъ представителъ сега не е тукъ. Неговото говорене бѣше отъ естество да огорчи малко и Министерския съветъ, и мене, защото никой не се е водилъ отъ чувство на незачитане, на неуважение на Парламента, както искаше да каже той, подхвърляйки, че апетитътъ идвалъ при яденето, че се касало не за приложението на чл. 47 отъ конституцията, а за това, кой повече или по-малко уважава Парламента. Е добре, г-да, не за да ви се харесамъ, азъ ви казвамъ, че съмъ уважавалъ Парламента, че го уважавамъ и сега, и че ще го уважавамъ завинаги. Но не трѣбва да се мисли, че Министерскиятъ съветъ е искалъ, намѣрилъ страната безъ Парламентъ, да си прокара, използвайки чл. 47 отъ конституцията, каквото иска. Не, азъ отхвърлямъ съ всички сили едно такова твърдение. (Ржкоплѣскания)

Трѣбва да подчертая сѣщо, че г-нъ д-ръ Николевъ апострофиралъ г-нъ Мушановъ, застана на едно празнино становище по въпроса за сключената съ Съветска Русия спогодба. Срокътъ за одобрението на тази спогодба бѣше 5 февруарий, иначе тя ставаше невалидна. Ние искахме, г-да, да се тури този срокъ.

Азъ, като председател на делегацията за водене на преговоритъ съ Съветска Русия, съмъ длъженъ да ви кажа съ нѣколко думи, понеже времето много напредна, че абсолютно никакви политически подкладки нѣма, че нито дума за политика не е ставало при воденето на тия преговори съ Русия. (Ржкоплѣскания)

Тѣзи господа, които искаха тая спогодба да бъде одобрена отъ Народното събрание, за да влѣзе въ сила, знайтъ ли, при какво положение ние се намирахме преди да стигнемъ на преговори съ Съветска Русия? Знаете ли, г-да, какво значи въ тоя моментъ да получимъ за 560.000.000 л. сурови материали — петролъ, синь камъкъ, целулоза, мѣтали и др. — и то при едни най-изосни цени, когато доставката на тѣзи материали отъ другадѣ щѣше да ни струва 800.000.000 л.? Разликата щѣше да бъде една загуба за стопанството, за фиска и за нещастната Дирекция за храноизносъ. Ние трѣбва да продадемъ по 2-20 л. килограмъ жито, което ни струва по 4 л., за да дадемъ въ предплата златни девизи, и да чакаме, както имаме случантъ съ калая и каучука, два месеца, и пакъ да не знаемъ кога ще дойдатъ. Поради морската война, предплатени стоки, стигнали до нѣкъде, стоварватъ се, държатъ се тамъ и никой не знае защо — нѣщо се оправя, нѣщо не се оправя, нищо не може да се разбере. Кога бѣхме стигнали дотамъ, по селата и по градоветъ хората да се троятъ отъ некалайдисани смѣдове, защото нѣма и най-малко количество калай, ами се употребява за калайдисване олово; когато съ месеци чакаме да дойдатъ сурови материали, предплатени съ златни девизи, дадени отъ нѣмотия, дадени съ всички жертви, само да си ги доставиме и не можемъ да ги имаме, не можехме да пренебрегнемъ единъ търговски път, който трае 24 часа — отъ Одеса до Варна или до Бургасъ — единъ път, който е сто пѣти по-евтинъ, единъ път, който е най-сигуренъ, защото тамъ нѣма блокада, тамъ не се потопяватъ по нѣколко параходи дневно; не можехме да чакаме да се свика Народното събрание, за да одобри тази конвенция, та тогава да влѣзе въ сила. Не, г-да! Азъ съмъ сигуренъ, че вне щѣхте да ни осждите и то най-жестоко, ако се бѣхме действително заловили съ такава една сизифовска работа, ако гледахме отстрана какъ страда нашето стопанство, ако не направяхме усилия да му помогнемъ, още повече, когато туй, което търсимъ, е предъ насъ. И какво лошо стана? Голѣмитъ страни сѣ на първо мѣсто въ търговията съ Съветска Русия. Нашитъ съседи: румъни, гърци и турци иматъ отпреди десетки години търговски договори съ Съветска Русия. Каква ересь се създаде, че да се хвърля като упрѣкъ на правителството това, че не е чакало да се свика Народното събрание, за да одобри то тая спогодба? Ние настоявахме да се тури срокътъ 5 февруарий за ратифицирането на тая конвенция. Имамъ куража да заявя, че ние настоявахме за този срокъ, защото въ интереса на България бѣше да има чакъ по-скоро единъ сигуренъ търговски път, и, както казахъ, нетраещъ съ ме-

сеци. За 24 часа ние сега можем да имаме тѣзи сурови материали, отъ които сградата чувствува нужда и които чакаме при порачки отъ други страни, при предплатени златни девизи, съ месеци, обаче не идватъ. При това ще ги имаме въ левове. Срещу износъ на тютюнъ, срещу износъ на месо, на розово масло и на други артикули, които имаме, ние ще получимъ за 560.000.000 л. сурови материали, които иначе щѣха да ни коствуватъ най-малко 800.000.000 л. и пакъ е съмнително дали можехме да ги имаме. За примѣръ ще ви кажа, че синиятъ камъкъ, който взехме отъ Свѣтска Русия, ще струва 16 л. килограмътъ, а синиятъ камъкъ, който се контракува отъ други страни срещу жито, ще ни излизе къмъ 25 л. килограмътъ. Добре ли сме направили като сме заключили тая спогодба съ Свѣтска Русия — оставямъ на васъ, когато се приложи, да пресените.

Най-големиятъ разходъ въ девизния ни балансъ е за вноса на памукъ, защото нашето земеделско население се ориентира къмъ памучнитѣ артикули. Може да грѣша, но имаме вече 60% намаление на пласмента на вълненитѣ артикули. Може вълната да е по-здрава, обаче гражданитѣ съ 20% отъ това, което ще даде за вълненъ артикулъ, ще удовлетвори нуждата си съ памученъ артикулъ и ще може всѣка година да носи по-ново, по-модерно, въобще нѣщо, което отговаря на вкуса му. При това положение можете ли да си представите какъвъ проблемъ бѣше за насъ набавянето на суровъ памукъ за нуждитѣ на нашата страна? Слава Богу, 5-6 милиона килограма памукъ, половината отъ нуждното ни количество, вече нашето производство го дава. Останалата половина отъ нуждното ни количество памукъ идва отъ Америка и Индия по 87 л. килограмътъ. Спекулиратъ най-лошо, забавятъ го твърде много. Ние успѣхме при преговоритѣ съ Свѣтска Русия, покрай спогодбата за доставката на сурови материали за 560.000.000 л., да постигнемъ и една друга спогодба, твърде износна за нашето стопанство. Памучнопредачната индустрия на Свѣтска Русия не може да приготи нуждното ѝ количество преди и тя току-що щѣше да сключи съ Турция договоръ за изпридането известно количество памукъ на прежда, обаче сѣдбата ни прати въ този моментъ, за да сключимъ ние договоръ за сѣщото. Свѣтска Русия ще ни даде 12.000.000 кгр. памукъ да го изпредемъ и върнемъ въ формата на прежда. Съ това ще дадемъ сигурна работа на 40-50 хиляди работнически семейства за 5 години, ще ни се плати въ натура ешлемето, възнаграждението за работата, което е около 160—180 милиона лева. Къмъ нашитѣ 6.000.000 кгр. памукъ, като добавимъ и 6.000.000 кгр., които ще добиемъ отъ изпридането на тѣзи 12.000.000 кгр. памукъ, като добавимъ и други 2.000.000 кгр., които ни даде Русия независимо отъ тая сдѣлка за изпридането, ще можемъ да задоволимъ нуждитѣ на нашето стопанство отъ суровъ памукъ и то на цена 39 л. сифъ Варна, вмѣсто на цена 83/97 л., колкото идва отъ Индия съ военния рискъ, съ забавянето и съ не зная какво и що. Подчертавамъ, че нѣма никакви политически условия, че нито една дума за политика не е ставало при преговоритѣ.

Г-да! Никой не ни е каралъ да поставяме срокъ за одобрение на спогодбата 5 февруарий. Ние го поставихме, защото имаме една крещяща нужда, на която трѣбваше да отговоримъ. Сега, когато договорътъ е вече публикуванъ въ „Държавенъ вестникъ“, да се казва: „Не, не може да одобрите този договоръ по реда, по който се иска одобряването на другитѣ наредби-закони, а трѣбва да го внесете за одобрение въ Народното събрание съ отгласенъ законопроектъ“, не е разумно. Нѣма го г-нъ Мушановъ, но азъ считамъ, че това, което той каза, се дължи на недоразумение и че ако той бѣше тукъ да изслуша освѣтленията, които давамъ, щѣше да си промѣни мнението и да се съгласи съ здравето принципно разбиране, което г-нъ Николаевъ изтъкна.

Г-да народни представители! Не зная дали у васъ има нѣкакво съмнение, че нѣкои отъ тѣзи наредби-закони, които ни предлагаме сега за одобрение, съ могли да бждатъ отложени, но азъ ви увѣрявамъ, че ние сме действували въ момента, когато сме намѣрили за необходимо, че трѣбва да ги издадемъ, като най-добри българи, съ скрупули, съ съзнание за отговорноститѣ ни и съ всичкото зачитане къмъ Парламента. Азъ смѣтамъ, че ще се извърши най-добро дѣло, ако Парламентътъ и правителството по този въпросъ си подадатъ рѣка и ако одобрите сега предложеното проекторешение, за да може правителството да бжде нагледно въ такива случаи да посма и носи по-големъ отговорности, щомъ то е убедено, че действува въ интереса на българския народъ. (Продължителни ржкоплѣскания)

Председателствувашъ Никола Захариевъ: Преди да пристѣпимъ къмъ гласуване, съобщавамъ ви, че е постигнатъ

законопроектъ за посрѣщане извънреднитѣ разходи по обезпечение сигурността на страната. Законопроектътъ е разладенъ.

Когато г-да народни представители приематъ предложението за одобрение на наредбитѣ-закони, решенията и постановленията, издадени възъ основа на чл. 47 отъ конституцията за време отъ 25 октомврий 1939 г. до 23 февруарий 1940 г., моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ:

Първо четене законопроекта за отпускане на заемъ въ размѣръ на 75.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на строежитѣ.

Моля г-нъ докладчика да го прочете.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за отпускане на заемъ въ размѣръ на 75.000.000 лева отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на строежитѣ.

Господа народни представители!

Строежитѣ на ж. п. линии Шумень—Карнобатъ, Аспарухово—Синдѣлъ и Горна-Малина—Сопотъ, съ чието завършване ще се даде най-прѣка връзка между столицата и черноморскитѣ ни пристанища Варна и Бургасъ, е отъ голѣмо стопанско и военно значение за страната ни. Предвиденитѣ въ редовния бюджетъ на Главната дирекция на строежитѣ срѣдства, обаче, отъ редовнитѣ постѣпления на ж. п. данѣкъ, не сѣ достатъчни да задоволятъ нуждитѣ на всички строежи се понастоящемъ ж. п. линии.

За да може да се завърши презъ настоящата година и открие въ редовна експлоатация ж. п. линия Шумень—Карнобатъ, както и за да се пристѣпи веднага къмъ подготвителнитѣ и организационни работи по постройката на ж. п. линия Аспарухово—Синдѣлъ и Горна-Малина—Сопотъ, необходимо е да се отпусне единъ заемъ отъ 75.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса, исканъ съ настоящия законопроектъ, поради което, моля ви, г-да народни представители, да го разгледате и приемете.

Гр. София, февруарий 1940 г.

Министъръ на финанситѣ: **Д. Божиловъ**

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за отпускане на заемъ въ размѣръ на 75.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на строежитѣ.

Членъ 1. Разрешава се на Главната дирекция на строежитѣ да сключи заемъ отъ Пощенската спестовна каса въ размѣръ на 75.000.000 л. за довършване на ж. п. линия Шумень—Карнобатъ, и за организационни и подготвителни работи по постройка на ж. п. линия Горна-Малина—Сопотъ и Аспарухово—Синдѣлъ.

Членъ 2. Пощенската спестовна каса ще внася на Главната дирекция на строежитѣ при поискване и въ зависимостъ отъ нуждитѣ ѝ, отдѣлни частични суми, закрѣпени въ милиони лева, до размѣръ на пълната сума на заема.

Годишната лихва върху частичнитѣ суми отъ деня на ползуването имъ съ 1% по-голъма отъ лихвата, която Пощенската спестовна каса дава на вложителитѣ си, ще се плаща отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата.

Членъ 3. Изтегленитѣ частични суми до 1 ноемврий 1941 г. се превръщатъ на тая последната дата въ анюитетенъ заемъ, платимъ въ срокъ отъ 15 години при определената въ чл. 2 лихва, съ равни шестмесечни вноски, съдържащи лихва и погашение, съ падежи 1 май и 1 ноемврий всѣка година.

Падежътъ на първата вноска е 1 май 1942 г.

Останалитѣ частични суми, които ще се изтеглятъ следъ 1 ноемврий 1941 г. при последно допустимо тоглене, не по-късно отъ 1 ноемврий 1942 г., се превръщатъ на тая последна дата въ анюитетенъ заемъ съ срокъ отъ 15 години, платимъ при условията по алинея първа на настоящия членъ.

Падежътъ на първата вноска е 1 май 1943 г.

Членъ 4. Необходимитѣ кредити за изплащане на лихвитѣ и погашенията по заема се предвиждатъ ежегодно въ бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, съгласно чл. 38, алинея пета, отъ закона за уредбата и управлението на Българскитѣ държавни желѣзници и пристанища“.

Председателстващ Никола Захариев: Има думата г-нъ министърът на финансите.

Министър Добри Божилов: Г-да народни представители! Тъзи 75.000.000 л. сж половината от сръдствата, необходими за довършване на стратегическата линия Карнобат — Шумен и на други линии. Преди малко казах, че използвахме чл. 126 от конституцията, който дава право на правителството да разрешава заеми до 3.000.000 л., които ние валоризирахме на 81.000.000 л., и отпустахме съгледба-законъ 75.000.000 л., за да не спира работата презъ пролътта, когато може да се работи. Тия 75.000.000 л., нуждни за довършването на стратегическите линии, правителството остави да се дадат допълнително чрезъ законъ, миналъ презъ Камарата.

Правото на министра на желъзниците и на министра на благоустройството да сключават заеми отъ Спестовната каса е предвидено въ чл. 18 отъ закона за Спестовната каса. Дадено е право съ този членъ на Спестовната каса да отпуска заеми до 20% отъ сръдствата, които има, за нуждите на пощите, телеграфите и желъзниците. Благодарение на развитата дейност отъ страна на Спестовната каса, влоговете въ нея отиватъ вече къмъ 3½ милиарда лева и тя има възможност да отпусне заемъ 150.000.000 л. на Дирекцията на строежите. 75.000.000 л. сж дадени. Сега се иска, въ рамките на тази норма 20%, предвидена въ чл. 18 отъ закона за Спестовната каса, да се дадатъ още 75.000.000 л. Има дадени съ отдълни закони на фондъ „Съдебни сгради“ 75.000.000 л., на фондъ „Пътища“ 230.000.000 л. и участие съ 100.000.000 л. въ другъ заемъ отъ 200.000.000 л. Макаръ че тия заеми сж по специални закони, макаръ че не влизатъ въ нормата на чл. 18 отъ закона за Спестовната каса, защото сж краткосрочни, за да бждемъ по-точни и по-строги въ сметките си, за да спазимъ по-строго нормата, предвидена въ чл. 18, вземахме предвидъ и тѣхъ. Както казахъ, сръдствата на Спестовната каса напълно позволяватъ да даде заемъ отъ 150.000.000 л.

Моля ви, за да можемъ да ликвидираме тази година съ стратегическите линии, да бжде гласуванъ този законопроектъ за отпускане на заемъ отъ 75.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на строежите.

Председателстващ Никола Захариев: Които приематъ на първо четене законопроекта за отпускане на заемъ въ размъръ на 75.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на строежите, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Добри Божилов: Г-нъ председателю! Ако уважаемите г-да народни представители нѣматъ нищо противъ, моля законопроектътъ да се приеме по спешностъ и на второ четене, защото нѣма да се правятъ измѣнения въ него.

Председателстващ Никола Захариев: Които приематъ току-що приетиятъ законопроектъ на първо четене да се приеме по спешностъ и на второ четене, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-нъ докладчика на финансовата комисия да го докладва.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за отпускане на заемъ въ размъръ на 75.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на строежите“.

Председателстващ Никола Захариев: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 1. Разрешава се на Главната дирекция на строежите да сключи заемъ отъ Пощенската спестовна каса въ размъръ на 75.000.000 л. за довършване на ж. п. линия „Шумен—Карнобат“ и за организационни и подготвителни работи по постройка на ж. п. линии „Горна Малина—Сонопот“ и „Аспарухово—Синдѣлъ“.

Председателстващ Никола Захариев: Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 2. Пощенската спестовна каса ще внася на Главната дирекция на строежите, при поискване и въ зависимостъ отъ нуждите и, отдълни частични суми, закръглени въ милиони лева, до размъръ на пълната сума на заема.

Годишната лихва върху частичните суми отъ деня на ползуването имъ съ 1% по-голяма отъ лихвата, която Пощенската спестовна каса дава на вложителите си, ще се плаща отъ Главната дирекция на желъзниците и пристанищата“.

Председателстващ Никола Захариев: Които приематъ чл. 2, както се прочете, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 3. Изтеглените частични суми до 1 ноемврий 1941 г. се превръщатъ на тая последна дата въ анюитетенъ заемъ, платимъ въ срокъ отъ 15 г. при опредѣлената въ чл. 2 лихва, съ равни шестмесечни вноски, съдържащи лихва и погашение, съ падежи 1 май и 1 ноемврий, всѣка година.

Падежътъ на първата вноска е 1 май 1942 г.

Останалите частични суми, които ще се изтеглятъ следъ 1 ноемврий 1941 г., при последното допустимо теглеме, не по-късно отъ 1 ноемврий 1942 г., се превръщатъ на тая последна дата въ анюитетенъ заемъ съ срокъ отъ 15 години, платимъ при условията по алинея първа на настоящия членъ.

Падежътъ на първата вноска е 1 май 1943 г.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приематъ чл. 3, както се прочете, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 4. Необходимите кредити за изплащане на лихвите и погашенията по заема се предвиждатъ ежегодно въ бюджета на Главната дирекция на желъзниците и пристанищата, съгласно чл. 38, алинея пета, отъ закона за уредбата и управлението на Българските държавни желъзници и пристанища“.

Председателстващ Никола Захариев: Които приематъ чл. 4, както се прочете, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-нъ министре! Да продължимъ ли заседанието?

Министър Добри Божилов: Ако г-да народните представители желаятъ да изчерпимъ дневния редъ, може да се продължи заседанието.

Обажда въ: Утре.

Председателстващ Никола Захариев: Г-да! Частътъ е осемъ. Следното заседание ще бжде утре, четвъртъкъ, 7 мартъ, 15 ч. Въ съгласие съ правителството, предлагамъ следния дневенъ редъ: (Чете)

Първо четене законопроектите:

1. За измѣнение и допълнение на закона за митниците.
2. За измѣнение и допълнение на закона за митнишката тарифа на вносните стоки.
3. Второ четене законопроекта за одобрение и приложение на спогодбата, постигната между държавата и Лудвикъ Грауманъ, отъ гр. София.

Първо четене законопроектите:

4. За връщане 219.390 л. данъци на общарската производителна кооперация „Съединение“ въ гр. София.
5. За посрѣщане извънредните разходи по обезпечаване сигурността на страната.

Одобрение предложенията:

6. За опрощаване на сумата 6.613.668 л., дължима отъ глоби, лихви и неиздължения на държавното съкровище, общините, фондовете и пр. по изпълнителни актове отъ несъстоятелни и несъществуващи длъжници.
7. За одобрение V-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 29 декемврий 1939 г., протоколъ № 230, относно освобождаването отъ бандеролъ и др. 5.000 кгр. стари папироси, раздадени на войници.

8. За продължаване сроковете по нѣкои вносни митнишки декларации и за освобождаване нѣкои стоки отъ вносно и износно мито и други данѣци и такси.

9. За одобрение на нѣкои укази отъ 1939 и 1940 г. и на I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 29 септемврий 1939 г., протоколъ № 147.

10. За освобождаване отъ вносно мито и други данѣци и такси разни предмети и стоки, пропуснати на кредитъ на частни лица, дружества и др. презъ 1932, 1933 и 1934 г., както и за одобрение на нѣкои постановления отъ 1938 и 1939 г.

11. За продължение срока по чл. 112 отъ закона за митниците за новоизнасянето отъ пощенската администрация служебно на изостаналитѣ въ митницитѣ пощенски колетѣ.

12. За одобрение подписаната на 1 мартъ 1940 г. въ София спогодба за плащанията между България и Румъния.

13. За одобрение подписаната на 11 октомврий 1939 г. въ София втора допълнителна спогодба къмъ българо-румънския търговски договоръ.

14. За одобрение решенията на прошетарната комисия. Които сж съгласни съ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. 3 м.)

Подпредседателъ: НИКОЛА ЗАХАРИЕВЪ

Секретари: { АЛЕКСАНДЪРЪ ЗАГОРОВЪ
АНТОНЪ ДОЛАПЧИЕВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: ДОНЧО ДУКОВЪ